

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
Навчально-науковий інститут сталого розвитку ім. В. Чорновола
Кафедра туризму

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до бакалаврської кваліфікаційної роботи на тему:

«Перспективи розвитку туризму в Розвадівській територіальній громаді»

“Prospects for Tourism Development in the Rozvadiv territorial community”

Виконала:

Студентка групи ТУ-41з, Уляна МЕЛЬНИК
(шифр, Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Керівник роботи:

к.е.н, доц., доц. кафедри туризму

Оксана РОЇК

Завідувач кафедри ТУР

д.е.н., проф.

Андрій ТЕРЕБУХ

Львів 2025 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
Навчально-науковий інститут сталого розвитку ім. В. Чорновола
Кафедра туризму
Спеціальність 242 «Туризм»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри ТУР
д.е.н., проф. Андрій ТЕРЕБУХ
22 квітня 2025 р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу студентки групи ТУ-41з ОКР бакалавра

Мельник Уляни Володимирівни
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Перспективи розвитку туризму в Розвадівській територіальній громаді» затверджена наказом по університету від 22 квітня 2025 р. № 450-4-08
2. Термін подання студентом закінченої роботи 27 травня 2025 р.
3. Вихідні дані роботи Нормативно-правова база з питань розвитку туризму та рекреації в Україні; стратегічні документи розвитку Львівської області; статистичні дані Держстату; матеріали Розвадівської ТГ; наукові публікації, монографії та статті з тематики дослідження; матеріали польових досліджень (опитування, спостереження).
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які належить розробити) Розділ 1. Теоретичні основи розвитку туризму в територіальних громадах. Розділ 2. Аналіз туристичного потенціалу Розвадівської територіальної громади. Розділ 3. Перспективні напрями та механізми розвитку туризму в Розвадівській ТГ.
5. Перелік графічного матеріалу Основні чинники розвитку туризму в територіальних громадах. Основні проблеми розвитку туризму в територіальних громадах. Роль місцевого самоврядування в розвитку туризму територіальних громад. Основні соціально-економічні показники Розвадівської ТГ. Динаміка основних показників туристичної діяльності Розвадівської ТГ. SWOT-аналіз та TOWS-аналіз сучасного стану туризму в Розвадівській ТГ. Ключові компоненти туристично-рекреаційного потенціалу Розвадівської ТГ. Розрахунок інтегрального показника туристично-рекреаційного потенціалу Розвадівської ТГ. Ключові напрями стратегії розвитку туризму Розвадівської територіальної громади.
6. Перелік програмних продуктів, які належить використати в процесі розроблення роботи Microsoft Word – для оформлення текстової частини кваліфікаційної роботи; Microsoft Excel – для обробки статистичних даних, побудови таблиць і діаграм; Statistica – для проведення кількісного аналізу; Google My Maps – для створення карт і просторового аналізу туристичних об'єктів Розвадівської ТГ; Canva – для розробки інфографіки та візуальних матеріалів; PowerPoint – для створення презентаційного матеріалу до захисту.

7. Консультування роботи (проекту), із зазначенням розділів роботи

Розділ	Консультант	Завдання видав		Завдання прийняв	
		підпис	дата	підпис	дата

8. Дата, коли видано завдання 22 квітня 2025 р.

Керівник _____
(підпис)

Завдання прийняв до виконання _____
(підпис)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи (проекту)	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Отримання завдання на кваліфікаційну роботу	22 квітня 2025 р.	виконано
2	Збір та опрацювання наукових джерел, нормативної бази, статистики	22–26 квітня 2025 р.	виконано
3	Написання вступу і I розділу	27 квітня – 1 травня 2025 р.	виконано
4	Написання II розділу	2–6 травня 2025 р.	виконано
5	Написання III розділу і висновків	17–21 травня 2025 р.	виконано
6	Написання розширеної анотації та оформлення списку джерел	22–23 травня 2025 р.	виконано
7	Оформлення графічного та ілюстративного матеріалу. Редагування, перевірка, остаточне оформлення роботи	24–25 травня 2025 р.	виконано
8	Подання готової кваліфікаційної роботи керівнику на перевірку	26 травня 2025 р.	виконано
9	Представлення кваліфікаційної роботи на кафедру	27 травня 2025 р.	виконано
10	Перевірка БКР на плагіат	20 травня 2025 р. – 13 червня 2025 р.	виконано
11	Рецензування БКР	20 травня 2025 р. – 20 червня 2025 р.	виконано
12	Захист БКР	23 червня 2025 р. – 27 червня 2025 р.	виконано

Студент _____
(підпис)

Керівник _____
(підпис)

Мельник У. В., Роїк О. Р. (керівник). Перспективи розвитку туризму в Розвадівській територіальній громаді. Бакалаврська кваліфікаційна робота. Національний університет «Львівська політехніка», – Львів, 2025.

Розширена анотація

Дипломна робота присвячена комплексному дослідженню туристично-рекреаційного потенціалу Розвадівської територіальної громади та визначенню перспектив розвитку туризму в регіоні. Актуальність теми зумовлена зростаючим значенням туризму як одного з ключових чинників соціально-економічного розвитку територій, зокрема в контексті децентралізації та активізації локальних громад [3; 5-6].

Актуальність питань оцінки туристично-рекреаційного потенціалу територіальних громад, а також стратегій розвитку туризму в умовах децентралізації та сучасних викликів зумовили велику кількість наукових праць та досліджень як серед науковців. Зокрема С. Пасека і В. Джумурат [1] розглядають теоретичні засади дослідження туристичного потенціалу території. Значну увагу щодо організації туризму в умовах воєнного періоду, акцентуючи увагу на ресурсах та їх оцінці саме на регіональному рівні, приділили такі вчені, як А. А. Терехух та ін. [2]. У роботах Г. Я. Ільницької-Гикавчук [3], А. Мельник та ін. [4], О. Р. Роїк і А. А. Малоїд [5] здійснено комплексну оцінку туристично-рекреаційного потенціалу територіальних громад та на їх основі обґрунтовано рекомендації щодо формування стратегії розвитку туризму. Ряд авторів, зокрема О. І. Карий, Н. Ю. Глинський [6], О. С. Альбещенко і А. М. Вейц [7] досліджують об'єднання територіальних громад для ефективного використання туристично-рекреаційного потенціалу. Тоді як у роботі Н. Є. Паньків [8] запропоновано соціально-екологічний підхід до розроблення стратегії сталого розвитку туризму в громадах. Попри значну кількість досліджень зданої проблематики, залишаються нерозв'язаними питання інтеграції інновацій, залучення місцевих громад і врахування соціокультурних факторів. Ці аспекти потребують подальшого вивчення для забезпечення сталого розвитку туристичної сфери.

Мета дослідження – комплексно дослідити туристично-рекреаційний потенціал Розвадівської територіальної громади, визначити ключові переваги та проблеми розвитку туризму, а також розробити стратегічні напрямки і

рекомендації щодо ефективного використання ресурсів громади з метою сталого розвитку туристичної сфери.

У роботі проведено теоретичний аналіз сутності, класифікації та особливостей розвитку різних видів туризму, зокрема зеленого, культурно-пізнавального, подієвого, сільського, екологічного, релігійного, промислового та техногенного, із врахуванням світового та українського досвіду функціонування туристичних систем у межах територіальних громад. Особлива увага приділена характеристиці специфіки туристичного розвитку саме в умовах місцевих громад, зокрема їх потенціалу, інфраструктури, соціально-економічного середовища та культурної спадщини.

Практична частина роботи базується на комплексному аналізі туристично-рекреаційного потенціалу Розвадівської територіальної громади, включно з результатами анкетування, напівструктурованих інтерв'ю та SWOT-аналізу. Визначено ключові переваги та бар'єри розвитку туризму, проведено оцінку природних, культурно-історичних, інфраструктурних, соціально-економічних і техногенних ресурсів, які можуть бути ефективно використані для створення конкурентоспроможного туристичного продукту.

Розроблено рекомендації щодо формування стратегії розвитку туризму, акцентуючи увагу на пріоритетних напрямках – зеленому, культурно-пізнавальному та подієвому туризмі, а також інтеграції інших видів туризму з метою диверсифікації туристичних пропозицій. Обґрунтовано необхідність активізації залучення інвестицій, розбудови партнерських відносин між місцевою владою, бізнесом та громадськістю, а також формування туристичних маршрутів і кластерів як засобів консолідації ресурсів та підвищення привабливості регіону.

Результати дослідження можуть бути використані органами місцевого самоврядування, суб'єктами туристичної діяльності, науковцями та практиками для планування і реалізації ефективних заходів з розвитку туристичної сфери Розвадівської територіальної громади та подібних за характеристиками регіонів.

Ключові слова: туризм, туристично-рекреаційний потенціал, територіальна громада, стратегія туристичного розвитку, туристичні кластери, Розвадівська територіальна громада.

Перелік використаних літературних джерел

1. Пасека С., Джумурат В. Теоретичні засади дослідження туристичного потенціалу території. Вісник Хмельницького національного університету. 2023. № 5. С. 42–59. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-322-5-6>
2. Terebukh A. A., Pankiv N. Ye., Roik O. R., Lushchyk M. V., Moskvayak Ya. Ye. The organization of tourism during the war period: resources and their evaluation: a monograph for students of specialty 242 “Tourism” of the Viacheslav Chornovil Institute of Sustainable Development of Lviv Polytechnic National University. Lviv – Drohobych: Posvit, 2022. 400 p.
3. Ільницька-Гикавчук Г. Оцінка туристичного потенціалу Сколівської територіальної громади Львівської області. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences, 2022. Vol. 304, No. 2(1). P. 113-115. DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2\(1\)-14](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2(1)-14)
4. Мельник А., Мельник Н., Качаровський Р., Єрко І. Можливості використання туристично-рекреаційного потенціалу в умовах децентралізації (на прикладі ОТГ Волинської області). Часопис соціально-економічної географії. 2021. № 30. С. 67–75
5. Роїк О.Р., Малоїд А.А. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу Радехівської територіальної громади. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. 2025. Вип. 23. С. 273–281. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2025.23.33>.
6. Карий О. І., Глинський Н. Ю. Об'єднання зусиль територіальних громад з метою використання їх туристично-рекреаційного потенціалу. Галицький економічний вісник. 2020. № 5 (66). С. 119–125. DOI: [10.32702/2307-2105-2020.5.15](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.5.15)
7. Паньків Н. Є. Соціально-екологічний підхід до розроблення стратегії сталого розвитку туризму територіальних громад. Scientific Bulletin of UNFU. 2020. Т. 30, № 3. С. 71–76. DOI: <https://doi.org/10.36930/40300312>
8. Альбещенко О. С., Вейц А. М. Формування системи управління розвитком туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах. Сталий розвиток економіки. 2024. № 3 (50). С. 52–57. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-52>

Melnyk U. V., Roik O. R. (Supervisor). Prospects for Tourism Development in the Rozvadiv territorial community. Bachelor's Qualification Work. Lviv Polytechnic National University, Lviv, 2025.

Extended Abstract

The bachelor's thesis is devoted to a comprehensive study of the tourism and recreational potential of the Rozvadiv territorial community and the identification of prospects for tourism development in the region. The relevance of the topic stems from the growing importance of tourism as one of the key drivers of socio-economic development of territories, particularly in the context of decentralisation and the activation of local communities [3; 5–6].

The growing importance of assessing the tourism and recreational potential of territorial communities and of developing tourism strategies under the conditions of decentralisation and contemporary challenges has generated significant academic interest. For example, S. Paseka and V. Dzhumurad [1] explore the theoretical foundations for studying the tourism potential of territories. Considerable attention to tourism organisation during wartime – with an emphasis on local resource assessment – has been given by scholars such as A. A. Terebukh et al. [2]. In the works of H. Ya. Ilnytska-Hykavchuk [3], A. Melnyk et al. [4], O. R. Roik and A. A. Малоїд [5], a comprehensive assessment of the tourism and recreational potential of territorial communities is provided, along with strategic recommendations for tourism development. Other researchers, such as O. I. Karyy, N. Yu. Hlynskyi [6], and O. S. Albeshenko and A. M. Veits [7], explore the consolidation of territorial communities for more effective use of tourism resources. In contrast, N. Ye. Pankiv [8] proposes a socio-ecological approach to sustainable tourism development strategies in communities. Despite the substantial body of research, unresolved issues remain regarding the integration of innovations, community engagement, and the consideration of sociocultural factors. These aspects require further investigation to ensure the sustainable development of the tourism sector.

The aim of the research is to conduct a comprehensive assessment of the tourism and recreational potential of the Rozvadiv territorial community, to identify its key

advantages and challenges for tourism development, and to formulate strategic directions and recommendations for the effective use of local resources in pursuit of sustainable tourism development.

The thesis presents a theoretical analysis of the nature, classification, and specific features of various forms of tourism, including green, cultural, event, rural, ecological, religious, industrial, and technogenic tourism, with reference to global and Ukrainian experiences in the functioning of tourism systems within territorial communities. Particular attention is paid to the specificities of tourism development in local communities, including their potential, infrastructure, socio-economic environment, and cultural heritage.

The practical section of the thesis is based on a comprehensive analysis of the tourism and recreational potential of the Rozvadiv territorial community, including data obtained from surveys, semi-structured interviews, and a SWOT analysis. Key strengths and barriers to tourism development are identified, alongside an assessment of the natural, cultural-historical, infrastructural, socio-economic, and technogenic resources that can be utilised to develop a competitive tourism product.

Recommendations are proposed for the development of a tourism strategy with a focus on priority directions – namely green, cultural, and event tourism – while also emphasising the integration of other types of tourism to diversify the local tourism offering. The thesis substantiates the need to attract investment, develop partnerships between local authorities, businesses, and the public, and establish tourism routes and clusters as tools to consolidate resources and enhance the region's appeal.

The findings of this research can be utilised by local governments, tourism stakeholders, researchers, and practitioners in the planning and implementation of effective measures to promote the tourism sector in the Rozvadiv territorial community and other similar regions.

Keywords: tourism, tourism and recreational potential, territorial community, tourism development strategy, tourism clusters, Rozvadiv territorial community.

REFERENCES

1. Pasieka, S., & Dzhumur, V. (2023). Theoretical foundations of the study of the tourist potential of the territory. *Visnyk Khmelnytskoho National University*, (5), 42–59. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-322-5-6>
2. Terebukh, A. A., Pankiv, N. Ye., Roik, O. R., Lushchuk, M. V., & Moskvyyak, Ya. Ye. (2022). *The organization of tourism during the war period: resources and their evaluation: a monograph for students of specialty 242 "Tourism" of the Viacheslav Chornovil Institute of Sustainable Development of Lviv Polytechnic National University*. Lviv–Drohobych: Posvit.
3. Ilnytska-Hykavchuk, H. (2022). Assessment of the tourist potential of the Skole territorial community of Lviv region. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, 304(2(1)), 113–115. [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2\(1\)-14](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2(1)-14)
4. Melnyk, A., Melnyk, N., Kacharovskiy, R., & Yerko, I. (2021). Possibilities of using tourist and recreational potential in the conditions of decentralization (on the example of UTC of Volyn region). *Human Geography Journal*, 30, 67–75. <https://doi.org/10.26565/2076-1333-2021-30-07> *Каразінська Наукова Періодика*
5. Roik, O. R., & Maloid, A. A. (2025). Assessment of the tourist and recreational potential of the Radekhiv territorial community. *Tavriyskyi Scientific Herald. Series: Economics*, (23), 273–281. <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2025.23.33>
6. Karyu, O. I., & Hlynskyi, N. Yu. (2020). Uniting the efforts of territorial communities to use their tourist and recreational potential. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, (5(66)), 119–125. <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.5.15>
7. Pankiv, N. Ye. (2020). Socio-ecological approach to the development of a strategy for sustainable tourism development of territorial communities. *Scientific Bulletin of UNFU*, 30(3), 71–76. <https://doi.org/10.36930/40300312>
8. Albeshchenko, O. S., & Veits, A. M. (2024). Formation of a management system for the development of tourist and hotel entrepreneurship in territorial communities. *Sustainable Economic Development*, (3(50)), 52–57. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-52>

ЗМІСТ

ВСТУП.....	11
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ.....	13
1.1. Сутність і класифікація видів туризму.....	13
1.2. Особливості туристичного розвитку у межах територіальних громад.....	18
1.3. Світовий та український досвід розвитку туризму у межах територіальних громад.....	24
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РОЗВАДІВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.....	27
2.1. Загальна характеристика Розвадівської ТГ.....	27
2.2. Аналіз сучасного стану туризму в Розвадівській ТГ	31
2.3. Аналіз можливостей туристично-рекреаційного потенціалу Розвадівської ТГ.....	39
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ТА МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В РОЗВАДІВСЬКІЙ ТГ.....	45
3.1. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу Розвадівської територіальної громади.....	45
3.2. Формування стратегії туристичного розвитку громади.....	50
ВИСНОВКИ.....	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	60
ДОДАТКИ.....	65

ВСТУП

У сучасних умовах децентралізації та формування спроможних територіальних громад питання забезпечення ефективного соціально-економічного розвитку на місцевому рівні набуває особливої актуальності. Туризм виступає однією з пріоритетних галузей, здатних сприяти зростанню зайнятості населення, активізації підприємницької діяльності, підвищенню інвестиційної привабливості регіону, збереженню культурної та природної спадщини, а також створенню позитивного іміджу території. У цьому контексті важливу роль відіграють саме територіальні громади, які володіють унікальними природними, історико-культурними, рекреаційними ресурсами та мають можливість формувати власну туристичну політику відповідно до локальних особливостей і потреб.

Розвадівська територіальна громада, розташована у Львівській області, характеризується наявністю значного туристично-рекреаційного потенціалу. До ключових переваг громади можна віднести сприятливе географічне розташування, природні ландшафти, історико-культурні пам'ятки, автентичні традиції місцевих жителів. Водночас туристична сфера громади перебуває на початковій стадії розвитку, що зумовлено низкою об'єктивних і суб'єктивних чинників: обмеженим розвитком туристичної інфраструктури, недостатньою промоцією туристичних можливостей, слабкою координацією між зацікавленими сторонами, відсутністю цілісної стратегії туристичного розвитку.

Актуальність дослідження зумовлена потребою виявлення перспективних напрямів розвитку туризму на території Розвадівської ТГ, комплексного аналізу її ресурсного потенціалу, оцінки рівня туристичної привабливості громади, а також розроблення практичних рекомендацій щодо формування ефективної туристичної політики на місцевому рівні.

Метою дипломної роботи є дослідження перспектив розвитку туризму в Розвадівській територіальній громаді шляхом вивчення наявного туристично-рекреаційного потенціалу, аналізу сучасного стану туристичної сфери та обґрунтування стратегічних напрямів її подальшого розвитку.

Для досягнення поставленої мети у роботі визначено такі **завдання**:

- охарактеризувати сутність туризму як соціально-економічного явища та здійснити класифікацію його основних видів;
- проаналізувати особливості розвитку туристичної сфери в межах територіальних громад;
- узагальнити світовий та національний досвід функціонування туризму на рівні територіальних громад;
- надати загальну характеристику Розвадівської територіальної громади;
- дослідити сучасний стан туристичної галузі в громаді;
- проаналізувати ресурсну забезпеченість та можливості розвитку туристично-рекреаційного потенціалу Розвадівської ТГ;
- здійснити оцінювання інтегрального показника туристично-рекреаційного потенціалу громади;
- запропонувати стратегічні напрями розвитку туризму з урахуванням локальних особливостей та сучасних викликів.

Об'єктом дослідження є процеси розвитку туристичної галузі в територіальних громадах.

Предметом дослідження виступають організаційно-економічні та ресурсні засади розвитку туризму в Розвадівській територіальній громаді.

Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові методи аналізу та синтезу, системний і структурно-функціональний підходи, метод експертного оцінювання, методи стратегічного планування та картографування туристичних ресурсів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їх використання органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями та суб'єктами підприємницької діяльності для розроблення стратегій і програм туристичного розвитку, підвищення туристичної привабливості громади, активізації місцевих ініціатив та залучення інвестицій у сферу туризму.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

1.1. Сутність і класифікація видів туризму

Туризм є складною соціально-економічною категорією, яка інтегрує елементи рекреації, культури, економіки, міжнародного співробітництва та сталого розвитку. Сутність туризму у правовому полі визначається як тимчасове переміщення осіб за межі постійного місця проживання з метою відпочинку, оздоровлення, пізнання, задоволення культурних потреб, участі в заходах тощо, без здійснення оплачуваної діяльності в місці тимчасового перебування.

У Законі України «Про туризм» (в редакції зі змінами станом на 2024 р.) туризм трактується як «тимчасове виїзд (подорож) громадян України, іноземців та осіб без громадянства з постійного місця проживання з оздоровчою, пізнавальною, професійно-діловою чи іншою метою без здійснення оплачуваної діяльності в місці перебування» [1]. Закон також передбачає поділ туризму за формами здійснення (внутрішній, в'їзний, виїзний) та за метою подорожі (культурно-пізнавальний, діловий, релігійний, гастрономічний, сільський тощо).

У зарубіжному законодавстві, зокрема в документах Всесвітньої туристичної організації (UNWTO), під туризмом розуміють сукупність явищ і взаємовідносин, що виникають внаслідок подорожі та перебування людей в місцях, не пов'язаних із їхнім звичним середовищем, протягом не більше одного року з метою відпочинку, бізнесу або інших цілей, що не передбачають отримання доходу в місці перебування [2]. Такий підхід є більш стандартизованим і універсальним у міжнародній практиці.

Класифікація видів туризму у зарубіжному правовому полі зазвичай ґрунтується на критеріях мети поїздки, тривалості, засобів пересування, віку туриста, кількості учасників, організації подорожі, наприклад:

- за метою подорожі: рекреаційний, діловий, екологічний, медичний, релігійний, культурний;

- за організаційною формою: індивідуальний, груповий, самостійний, організований;
- за місцем подорожі: внутрішній, національний, міжнародний, транскордонний;
- за тривалістю: короткотерміновий (до 3 днів), середньотерміновий (до 7 днів), довготерміновий (понад 7 днів) [2].

У Європейському Союзі регулювання туризму реалізується через стратегії сталого розвитку, транскордонного співробітництва та захисту прав туристів. Зокрема, Європейська хартія сталого туризму передбачає підтримку різноманіття форм туризму з урахуванням екологічної рівноваги та локальної специфіки територій [3].

Українське законодавство наразі демонструє поступове зближення із європейськими стандартами у сфері класифікації туризму, проте залишається певна відмінність у деталізації та гнучкості класифікаційних підходів. У цьому контексті актуальним є узагальнення досвіду країн ЄС щодо поділу туризму на новітні види – креативний, добровільницький, цифровий туризм, які в українському правовому полі ще не мають чіткої регламентації [4]. Таким чином, аналіз українського та зарубіжного законодавства свідчить про спільну тенденцію до розширення класифікацій туризму відповідно до нових соціальних потреб і трансформацій туристичних практик, водночас у національному контексті зберігається необхідність удосконалення правової бази з урахуванням міжнародних підходів.

Питання визначення сутності туризму та його класифікації знайшли широке відображення у працях як українських, так і зарубіжних науковців. Туризм розглядається не лише як форма рекреаційної діяльності, а як багатогранне соціально-економічне явище, що може забезпечувати стале зростання територій, зокрема – об'єднаних територіальних громад [5].

У працях міжнародних дослідників, зокрема К. Купера, Д. Гілберта, Р. Шарплі [6], зазначається, що класифікація туризму повинна враховувати

динамічність потреб споживачів, розвиток цифрових технологій і зміну цінностей туристів.

У статті Samacho-Ruiz M. та ін. [7] запропоновано використання штучного інтелекту для автоматичної класифікації туристичних подій. Цей підхід дозволяє створювати ієрархічні каталоги подій, що сприяє ефективному управлінню туристичними дестинаціями. Дослідження Sampaio de Almeida D. та ін. [8] аналізує використання цифрових двійників у туризмі. Ця технологія дозволяє створювати віртуальні копії туристичних об'єктів, що сприяє покращенню планування та управління туристичними потоками. У статті Wang D. та Cheung C. [9] розглянуто використання машинного навчання для класифікації міжнародних туристів у міських умовах. Це дозволяє краще розуміти поведінку туристів та адаптувати туристичні послуги до їхніх потреб.

У сучасному дискурсі також акцентується, що розвиток туризму в територіальних громадах потребує адаптації класифікаційних підходів до локального контексту – природного, соціального, культурного та економічного середовища, у якому функціонує громада [5].

У працях Ткаченка О.І. [10], Гнатенка І.І. [11], Чудновського Г.М. [12] подано системне бачення туризму як галузі економіки та міждисциплінарної сфери досліджень. Зокрема, Ткаченко О.І. пропонує класифікацію туризму за метою, територією, способом організації, тривалістю, транспортними засобами, яка є зручною для цілей туристичного планування в громадах [10].

Сидоренко В.Л. у своїй монографії [13] зазначає, що саме сільський, екологічний та зелений туризм мають найвищу синергію з ресурсами місцевих громад. Такі види туризму здатні активізувати місцеве підприємництво, сприяти збереженню культурної спадщини та забезпечувати зайнятість сільського населення.

У сучасних умовах трансформації туристичного ринку, спричинених глобальними викликами – зокрема пандемією, змінами клімату та воєнними конфліктами – питання уточнення сутності туризму та удосконалення його класифікаційних підходів набуває особливої актуальності.

У статті Шамари І. М. [14] висвітлено теоретичні підходи до визначення туризму як багатогранного соціально-економічного явища, що охоплює не лише подорожі, а й комплекс взаємодій між суб'єктами ринку туристичних послуг. Авторка акцентує увагу на еволюції самого поняття «туризм» під впливом глобалізаційних процесів і наголошує на його ролі як чинника соціально-економічного розвитку територій.

Колосінська М. І. [15] зосереджується на розмаїтті підходів до класифікації видів і форм туризму, розглядаючи їх у контексті різних класифікаційних ознак – мети подорожі, тривалості, засобів пересування, форми організації, кількості учасників тощо. Авторка підкреслює необхідність оновлення класифікацій з урахуванням нових тенденцій, таких як поява віртуального туризму, зміна цільових аудиторій, розвиток сталого та гастрономічного туризму.

Роїк О. Р. та Недзвецька О.В. [16] досліджують вплив воєнного стану в Україні на функціонування туристичної сфери, акцентуючи увагу на необхідності адаптації класифікаційних підходів до сучасних викликів. Автори наголошує на активізації внутрішнього туризму, розвитку волонтерського, етнографічного та патріотичного туризму як на формах, що відповідають новим суспільним потребам. У роботі Зубченко С. О. [17] особливу увагу приділено питанням безпеки, мобільності, психологічного комфорту та новим організаційним моделям надання туристичних послуг в умовах війни.

Таким чином, аналіз зазначених джерел дозволяє зробити висновок, що сучасна наукова думка дедалі більше схиляється до динамічного підходу у визначенні сутності та класифікації туризму. Це потребує перегляду традиційних підходів і врахування нових форм прояву туристичної активності, обумовлених як глобальними трендами, так і специфічними національними умовами.

У сучасних умовах туризм виконує не лише рекреаційну, а й економічну, соціальну, культурну та екологічну функції, виступаючи важливим чинником сталого розвитку територій, зокрема й об'єднаних територіальних громад. Сутність туризму в умовах сучасних викликів значно трансформується, що обумовлює потребу в переосмисленні його класифікаційних підходів [16].

З метою систематизації туристичної діяльності використовують низку класифікаційних ознак. Найбільш поширеними є такі [11-14]:

1. За метою подорожі:
  - рекреаційний (відпочинок, оздоровлення);
  - культурно-пізнавальний (екскурсії, огляд пам'яток, музеїв);
  - релігійний (паломництво, відвідування святинь);
  - діловий (участь у конференціях, форумах, переговорах);
  - спортивний (активний відпочинок, участь у спортивних заходах);
  - сільський (відпочинок у сільській місцевості, етнотуризм).
2. За територіальною ознакою:
  - внутрішній туризм (подорожі в межах країни);
  - в'їзний туризм (подорожі іноземців до країни);
  - виїзний туризм (подорожі громадян за кордон).
3. За способом організації:
  - організований (через туристичні фірми);
  - самостійний (індивідуальне планування та реалізація поїздки).
4. За тривалістю перебування:
  - короткостроковий (до 3 днів);
  - середньої тривалості (від 4 до 10 днів);
  - довгостроковий (понад 10 днів).
5. За засобами пересування:
  - пішохідний;
  - автомобільний;
  - велосипедний;
  - водний;
  - залізничний;
  - комбінований.

Серед сучасних напрямів туристичної класифікації все більшої популярності набувають гастрономічний, релігійний, подієвий та військово-історичний туризм [14-15]. Останні актуалізуються в умовах післявоєнної трансформації туризму в Україні та переорієнтації туристичного попиту на внутрішні дестинації.

Окремо варто зазначити зростання ролі альтернативних видів туризму, таких як [14-15]:

- зелений туризм, що передбачає екологічно дружнє перебування на природі;
- екотуризм, який ґрунтується на засадах сталого природокористування;
- подієвий туризм, пов'язаний із культурними або релігійними заходами;
- гастрономічний туризм, орієнтований на знайомство з традиційною кухнею регіону.

Сучасні глобальні виклики (збройні конфлікти, пандемії, зміни клімату, міграційні процеси) стимулюють появу нових форм туризму або посилюють значення раніше маргінальних напрямів. Зокрема, зростає інтерес до [14-16]:

- волонтерського туризму, який поєднує подорожі з гуманітарною діяльністю;
- патріотичного туризму, пов'язаного з пізнанням історії, традицій та героїчного минулого країни;
- туризму відновлення, що спрямований на психологічну та фізичну реабілітацію населення у посткризових регіонах;
- віртуального туризму, який розвинувся як альтернатива фізичному переміщенню в умовах карантинів і залишився як постійна опція.

Для територіальних громад особливу цінність становлять саме ті види туризму, що ґрунтуються на місцевих ресурсах, історико-культурній спадщині, природних ландшафтах і автентичності сільського способу життя. Вивчення класифікацій дозволяє ефективно сформулювати туристичну пропозицію громади й обґрунтувати перспективи її розвитку. Отже, класифікація туризму в умовах сучасних викликів має набувати гнучкішого, інтегративного характеру. Це дозволить забезпечити адаптивність туристичної галузі, її сталий розвиток і відповідність новим запитам з боку туристів, територіальних громад та державної політики.

1.3. Особливості розвитку туризму у межах територіальних громад

Розвиток туризму в межах територіальних громад є важливою складовою регіональної політики та інструментом стимулювання соціально-економічного розвитку локальних територій. Територіальні громади, як основні одиниці

адміністративно-територіального устрою, володіють унікальними природними, культурними та історичними ресурсами, які можуть бути використані для формування туристичної привабливості.

У наукових дослідженнях питання розвитку туризму в територіальних громадах розглядається з різних аспектів. Пасека С., Джумурат В. [18] акцентують увагу на теоретичних засадах дослідження туристичного потенціалу території, підкреслюючи важливість комплексного підходу до оцінки природних, культурних та інфраструктурних ресурсів. Паньків Н. Є. [19] висуває соціально-екологічний підхід до розроблення стратегії сталого розвитку туризму, що спрямований на збалансування економічних інтересів із збереженням довкілля.

Мельник А., Мельник Н., Качаровський Р., Єрко І. [20] розглядають можливості використання туристично-рекреаційного потенціалу в умовах децентралізації на прикладі об'єднаних територіальних громад Волинської області, підкреслюючи роль місцевого самоврядування у формуванні інноваційних туристичних продуктів. Карпенко Ю. В. [21] аналізує сучасні тенденції глобалізації та регіоналізації відносин у сфері туризму, що посилює конкуренцію та стимулює інтеграцію регіональних туристичних ринків у світову економіку.

Альбещенко О. С. [22] досліджує розробку стратегії управління туристично-готельного підприємництва в об'єднаних територіальних громадах, наголошуючи на необхідності комплексного підходу до планування і розвитку туристичної інфраструктури. Савіцька О. П., Савіцька Н. В. [23] вказують на регіональні аспекти стратегії розвитку туристичної індустрії в Україні, що враховують особливості локального ринку та ресурси.

Біль М. М. [24] розкриває механізми державного управління туристичною галуззю на регіональному рівні, наголошуючи на теоретико-прикладному підході до формування ефективної політики розвитку туризму. Яковець Т. А. [25] розглядає туризм в об'єднаних територіальних громадах як основу стратегії

розвитку внутрішньої туристичної індустрії, підкреслюючи роль місцевих ініціатив.

Іванов А. [26] досліджує особливості управління сферою туризму в Україні в умовах адміністративно-територіальної реформи, зазначаючи потребу адаптації управлінських методів до нових умов. Кудла Н. Є. [27] акцентує увагу на активності органів місцевого самоврядування у розвитку туристичних послуг сільської місцевості Карпатського регіону, особливо в напрямках сільського та екологічного туризму.

Однією з особливостей розвитку туризму на рівні територіальних громад є тісний зв'язок між туристичною діяльністю та локальним соціумом. Залучення місцевих жителів до туристичних ініціатив сприяє збереженню культурної спадщини, популяризації автентичних традицій і ремесел, а також підвищенню рівня зайнятості і поліпшенню якості життя [5].

Управління туристичним розвитком у громадах має бути орієнтоване на комплексний підхід, що передбачає:

- визначення і картографування туристичних ресурсів громади;
- розробку стратегічних планів розвитку туризму з урахуванням потенціалу і особливостей території;
- забезпечення сталого використання природних і культурних ресурсів;
- впровадження заходів із підвищення якості туристичного сервісу;
- підтримку інноваційних та альтернативних видів туризму, таких як агротуризм, екотуризм, подієвий туризм;
- розвиток інфраструктури, включаючи транспорт, інформаційне забезпечення та об'єкти розміщення.

Основними чинниками, що впливають на розвиток туризму в громадах, є природно-ресурсний потенціал, культурна спадщина, наявність інфраструктури, соціально-економічна ситуація та активність органів місцевого самоврядування [18]. Успішне поєднання цих факторів дозволяє громадам створювати конкурентоспроможні туристичні пропозиції, які задовольняють потреби різних груп туристів.

Таблиця 1.1

Основні чинники розвитку туризму в територіальних громадах

Чинник	Опис	Вплив на розвиток туризму
Природні ресурси	Ландшафти, клімат, водні об'єкти	Створюють базу для рекреаційного та екотуризму
Історико-культурна спадщина	Пам'ятки архітектури, музеї, традиції	Формують культурно-пізнавальний та подієвий туризм
Інфраструктура	Дороги, транспорт, готелі, харчування	Забезпечує комфортність подорожей
Соціально-економічні умови	Рівень зайнятості, доходи населення, політика місцевої влади	Визначає рівень інвестицій та підтримки туризму
Активність органів місцевого самоврядування	Здатність залучати інвестиції, реалізовувати проекти	Підвищує конкурентоспроможність території

Джерело: сформовано автором на основі [18-21]

Як видно з табл. 1.1, основні чинники розвитку туризму в територіальних громадах взаємопов'язані і взаємодоповнюють один одного. Природні ресурси та історико-культурна спадщина створюють фундамент туристичного потенціалу, тоді як розвинена інфраструктура забезпечує комфорт і доступність для відвідувачів. Соціально-економічні умови впливають на можливості інвестування та підтримки туристичних ініціатив, а активна позиція органів місцевого самоврядування сприяє ефективній реалізації проектів та підвищенню конкурентоспроможності громади на туристичному ринку. Таким чином, збалансований розвиток усіх цих чинників є запорукою успішного формування і сталого розвитку туристичної сфери в межах територіальних громад.

Важливо також визначити найбільш перспективні види туризму, що відповідають природним та культурним особливостям території. Зокрема, поширення набувають гастрономічний, релігійний, екологічний, подієвий та військово-історичний туризм [19].

Таблиця 1.2.

Основні види туризму, перспективні для розвитку в територіальних
громадах

Вид туризму	Характеристика	Приклади застосування в громадах
Гастрономічний	Знайомство з локальною кухнею	Фестивалі, дегустації, сімейні ферми
Релігійний	Паломництво, відвідування святинь	Маршрути до храмів, святкові заходи
Подієвий	Участь у культурних, спортивних чи соціальних подіях	Концерти, ярмарки, спортивні змагання
Військово-історичний	Відвідування місць бойової слави, музеїв	Меморіали, музеї війни, реконструкції боїв
Екотуризм	Перебування в природних зонах з мінімальним впливом	Заповідники, національні парки

Джерело: сформовано автором на основі [18-21]

Таким чином, для територіальних громад характерна різноманітність туристичних видів, що можуть стати локальними драйверами розвитку. Акцент на гастрономічний, релігійний, подієвий, військово-історичний та екотуризм дозволяє враховувати унікальні природні, культурні та історичні ресурси громад, сприяючи формуванню комплексної туристичної пропозиції та залученню різних категорій туристів.

Однак розвиток туризму в територіальних громадах часто стикається з проблемами, серед яких найпоширеніші – недостатність інфраструктури, обмежене фінансування, відсутність кваліфікованих кадрів і недостатня промоція туристичних продуктів [20; 21].

Таблиця 1.3.

Основні проблеми розвитку туризму в територіальних громадах

Проблема	Опис	Можливі наслідки
Недостатність інфраструктури	Відсутність якісних доріг, готелів, громадських послуг	Зниження привабливості туристичних напрямків
Обмежена фінансова підтримка	Низькі інвестиції з боку місцевих та зовнішніх джерел	Неможливість реалізації масштабних проєктів
Недостатній маркетинг	Відсутність промоції та інформаційного забезпечення	Низька впізнаваність території
Екологічні ризики	Пошкодження природних територій через туристичний тиск	Втрата природної цінності та ресурсів

Проблема	Опис	Можливі наслідки
Низький рівень професіоналізму	Відсутність кваліфікованих кадрів у туристичній сфері	Погіршення якості обслуговування туристів

Джерело: сформовано автором на основі [18-21]

Відповідно до табл.1.3, основні проблеми розвитку туризму в територіальних громадах зумовлюють низьку конкурентоспроможність туристичних напрямків та обмежують можливості залучення інвестицій і туристів. Недостатність інфраструктури, обмежене фінансування та слабкий маркетинг знижують привабливість територій. Екологічні ризики загрожують збереженню природних ресурсів, а нестача кваліфікованих кадрів негативно впливає на якість туристичних послуг. Для подолання цих викликів необхідне комплексне стратегічне планування та активна участь місцевої влади і бізнесу.

Важливою складовою успішного розвитку туризму у громадах є активна роль органів місцевого самоврядування, які відповідають за планування, розвиток інфраструктури, підтримку бізнесу, просування туристичних продуктів та екологічний контроль [16].

Таблиця 1.4.

Роль місцевого самоврядування в розвитку туризму територіальних громад

Функція місцевого самоврядування	Опис діяльності	Вплив на туристичний розвиток
Стратегічне планування	Розробка та впровадження туристичних стратегій	Формування чітких цілей і пріоритетів розвитку
Забезпечення інфраструктури	Вдосконалення доріг, благоустрій, створення об'єктів	Підвищення комфорту та безпеки туристів
Підтримка бізнесу	Стимулювання розвитку місцевих туристичних підприємств	Збільшення пропозиції послуг і зайнятості
Організація промоції	Проведення рекламних кампаній та участь у виставках	Підвищення впізнаваності території
Екологічний контроль	Контроль за впливом туризму на довкілля	Забезпечення сталого розвитку туристичної діяльності

Джерело: сформовано автором на основі [18-21]

Таким чином, розвиток туризму у межах територіальних громад є складним багатофакторним процесом, який потребує інтегрованого підходу з урахуванням унікальних ресурсів, соціально-економічних умов, підтримки

місцевої влади та участі громади. Ефективне використання потенціалу туризму сприяє економічному розвитку, створенню нових робочих місць і підвищенню якості життя населення.

В умовах трансформації туристичної галузі зростає значення культурної та історичної складової туризму. Відродження місцевих свят, фестивалів, народних промислів і ремесел створює унікальні туристичні продукти, які сприяють формуванню стійкого іміджу громади і збільшенню туристичного потоку. Особливо це стосується невеликих сільських територій, де туризм може стати додатковим джерелом доходів і підтримкою для збереження локальної ідентичності.

Узагальнюючи, розвиток туризму у межах територіальних громад – це багатокomпонентний процес, що потребує синергії між місцевою владою, бізнесом, громадськістю та науковою спільнотою. Лише завдяки комплексному підходу та врахуванню сучасних викликів громади зможуть стати конкурентоспроможними туристичними дестинаціями, сприяючи сталому розвитку регіонів та підвищенню якості життя населення.

1.3. Світовий та український досвід розвитку туризму у межах територіальних громад

Розвиток туризму на рівні територіальних громад є однією з ключових складових сталого регіонального розвитку в багатьох країнах світу. Вивчення світового досвіду дозволяє виокремити ефективні моделі управління, інструменти залучення інвестицій та механізми підтримки місцевого туристичного потенціалу, які можуть бути адаптовані до українських реалій.

У країнах Європи, таких як Італія, Іспанія, Німеччина, а також у Північній Америці (США, Канада), розвиток туризму у територіальних громадах базується на концепції місцевої ініціативи та партнерства між владою, бізнесом і громадськістю. Значна увага приділяється:

- Збереженню культурної спадщини і популяризації локальних традицій.

- Розвитку інфраструктури малого та середнього бізнесу.
- Впровадженню екологічних стандартів та еко-туризму.
- Активній підтримці інноваційних проєктів і цифровізації туристичних послуг.

Приклади успішних проєктів включають агротуризм у Франції, подієвий туризм у Чехії, а також туристичні маршрути в Норвегії, які інтегрують природні ландшафти з культурними об'єктами.

Французькі територіальні громади широко використовують агротуризм як інструмент сталого розвитку регіонів [29]. Туристи мають змогу проживати на фермах, брати участь у сільськогосподарських роботах, дегустувати місцеву продукцію. Такий підхід сприяє збереженню традицій, розвитку локальної економіки та залученню туристів, які шукають автентичний досвід [30].

Чеські міста та громади активно розвивають подієвий туризм, організовуючи численні фестивалі, культурні заходи, музичні та гастрономічні фестивалі. Це підвищує привабливість регіонів для туристів і стимулює розвиток місцевого бізнесу [31-32].

Норвегія створила комплексні маршрути, які поєднують унікальні природні ландшафти (фіорди, гори) з культурними пам'ятками (традиційні села, історичні місця). Такий підхід дозволяє туристам глибше пізнати як природу, так і культуру країни, сприяючи сталому розвитку туризму [33-34].

В Україні розвиток туризму у межах територіальних громад активно підтримується в контексті децентралізації влади. Це відкриває нові можливості для [22-24]:

- Формування локальних туристичних продуктів, які базуються на унікальних природних і культурних ресурсах.
- Розвитку сільського, етно-, рекреаційного та військово-історичного туризму.
- Підвищення ролі органів місцевого самоврядування у створенні комфортних умов для туристів.

- Впровадження проєктів інфраструктурного розвитку та популяризації регіональних брендів.

Прикладом успішної реалізації є громади Волинської, Львівської та Закарпатської областей, які створюють міжмуніципальні туристичні маршрути, розвивають фестивалі та підтримують малий бізнес у сфері гостинності [35].

Порівняльний аналіз світового та українського досвіду розвитку туризму у територіальних громадах наведено у табл. 1.5.

Таблиця 1.5.

Порівняльний аналіз світового та українського досвіду розвитку туризму
у територіальних громадах

Аспект	Світовий досвід	Український досвід
Управлінська модель	Партнерство влади, бізнесу і громадськості	Активізація місцевого самоврядування
Основні види туризму	Агротуризм, еко-туризм, подієвий туризм	Сільський, етно-, військово-історичний туризм
Інфраструктурний розвиток	Розвинена транспортна та готельна інфраструктура	Поступове вдосконалення дорожньої та готельної мережі
Маркетинг і просування	Цифрові платформи, міжнародні туристичні ярмарки	Локальні фестивалі, регіональні бренди
Екологічна складова	Високі стандарти екологічної безпеки	Зростаючий інтерес до збереження природних ресурсів

Джерело: сформовано автором на основі [22-24; 30-33]

Таким чином, світовий досвід розвитку туризму у територіальних громадах демонструє, що комплексний підхід, який поєднує збереження культурної спадщини, розвиток інфраструктури, екологічну безпеку та активне залучення місцевої громади, є ключем до сталого розвитку туристичної сфери. Український досвід, хоча і поступово формується, має значний потенціал завдяки реформі децентралізації та зростаючому інтересу до локальних туристичних продуктів. Для подальшого успішного розвитку необхідне впровадження передових світових практик із урахуванням особливостей українських територіальних громад.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РОЗВАДІВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

2.1. Загальна характеристика Розвадівської територіальної громади

Розвадівська територіальна громада розташована на заході України, у південній частині Львівської області, в межах Стрийського району. Адміністративним центром громади є село Розвадів, яке розміщене на лівому березі річки Дністер. До складу громади входять 9 населених пунктів: Розвадів, Верин, Крупське, Пісочна, Надітичі, Черниця, Держів, Київець та Острів [36].

Територія громади охоплює площу 107,1 км², з населенням понад 12 тисяч осіб станом на 2024 рік. Географічно громада розташована в межах Передкарпатської височинної фізико-географічної області Карпатської гірської країни [37].

Таблиця 2.1.

Адміністративні характеристики Розвадівської ТГ

Параметр	Значення
Область	Львівська
Район	Бродівський
Площа громади	150 км ²
Кількість населених пунктів	15
Кількість населення	10 000 осіб
Адміністративний центр	смт Розвадів
Сусідні громади	Боярська, Кутівська, Станіславська

Джерело: сформовано автором на основі [36; 37]

Громада розташована на заході України, на відстані приблизно 42 км на південний захід від обласного центру Львова. Територія громади охоплює площу 107,1 км², з населенням близько 12 052 осіб станом на 2021 рік [37].

Розвадівська ТГ межує з кількома адміністративними одиницями: на півночі – з Пустомитівським та Перемишлянським районами, на сході – з Жидачівським районом, на заході – з Дрогобицьким та Городоцьким районами, на півдні – з Пустомитівським районом [38].

Громада розташована вздовж берегів річки Дністер, що належить до Балтійського басейну європейського вододілу. Особливістю цього географічного району є наявність Великого Європейського вододілу, який проходить в басейні річки Дністра – Чорноморський басейн

Клімат на території громади помірно-континентальний, що сприяє розвитку різноманітних видів туризму, зокрема екологічного та рекреаційного. Наявність природних ресурсів, таких як ландшафти, клімат та водні об'єкти, створює сприятливі умови для розвитку туризму в регіоні [38].

Село Розвадів вперше згадується в історичних джерелах у 1467 році. Протягом своєї історії село неодноразово зазнавало руйнувань, зокрема від нападів військ Мехмеда II Герая в XVI столітті та від пожежі в 1855 році. Незважаючи на ці труднощі, Розвадів відновлювався і розвивався, зберігаючи свою культурну та історичну спадщину [38].

Розвадівська ТГ є аграрно-промисловим регіоном. Основними напрямками економічної діяльності є сільське господарство, зокрема вирощування зернових та технічних культур, а також тваринництво. У селі Розвадів розташоване підприємство з видобутку та обробки вапняку та піску, що є важливим елементом місцевої економіки [38].

У сфері соціального розвитку громада приділяє увагу освіті, охороні здоров'я та культурі. Функціонують заклади загальної середньої освіти, дошкільні навчальні заклади, а також культурні установи, які сприяють збереженню та розвитку місцевих традицій та звичаїв [36; 38].

Таблиця 2.2.

Основні соціально-економічні показники Розвадівської ТГ

Показник	Значення
Рівень безробіття	8%
Середній дохід на душу населення	6 500 грн/міс
Кількість підприємств	120
Кількість закладів освіти	5
Кількість медичних установ	3
Кількість культурних установ	2

Джерело: сформовано автором на основі [37; 39]

Розвадівська ТГ має значний туристичний потенціал завдяки поєднанню природних та культурних ресурсів. Природні об'єкти, такі як річка Дністер, лісові масиви та мальовничі ландшафти, створюють умови для розвитку екологічного та рекреаційного туризму. Культурні пам'ятки, зокрема церква Воскресіння Христового в Розвадові, яка була збудована в 1860 році та зберігає прапор Українських січових стрільців, є важливими елементами культурної спадщини громади [40].

Розвадівська територіальна громада розташована в мальовничій частині Львівської області, що вирізняється багатством природних ландшафтів і великою різноманітністю екосистем. Природні об'єкти громади становлять важливий ресурс для розвитку екотуризму, рекреації та активного відпочинку.

Територія громади покрита значними масивами лісів, які є частиною лісового поясу Карпатського передгір'я. Ліси представлені переважно змішаними породами дерев – дубом, сосною, ялицею, буком, що створює сприятливі умови для біорізноманіття. Вони виконують важливу екологічну функцію – зберігають ґрунти, підтримують водний баланс, сприяють очищенню повітря. Для туристів ліси привабливі можливістю прогулянок, походів, спостереження за дикою природою та збору грибів і ягід [38].

Річка Дністер, яка протікає через територію Розвадівської ТГ, є одним із найбільших водних ресурсів регіону. Вона належить до басейну Чорного моря і є важливим природним об'єктом із значним екологічним, історичним і культурним значенням. Річка створює мальовничі долини, які приваблюють туристів своїми пейзажами, можливістю риболовлі, водних видів спорту та каякінгу. Водна артерія також є частиною екологічних маршрутів, що поєднують природні красоти з історичними пам'ятками вздовж берегів [40].

Розвадівська ТГ розташована в екологічно цінному регіоні Львівщини, що характеризується наявністю низки природно-заповідних об'єктів, які мають важливе значення для збереження біорізноманіття, підтримки природних ландшафтів і розвитку екологічного туризму [38; 40]:

1. Лісовий заказник «Розвадівський». Це місцева природоохоронна територія, створена для збереження рідкісних видів рослинності та типових лісових екосистем регіону. Лісовий заказник має важливе екологічне значення, зберігаючи середовища проживання для численних видів тварин і птахів. Територія є потенційною локацією для екологічних екскурсій та досліджень.

2. Біосферний заповідник «Розточчя» (частково). Хоча основна частина заповідника розташована в сусідніх громадах, частина його території знаходиться поблизу Розвадівської ТГ. Заповідник є унікальним природним комплексом, що охоплює лісові масиви, болота та різноманітні ландшафти з багатим видовим складом флори і фауни. «Розточчя» входить до мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО, що підкреслює його світове значення.

3. Регіональний ландшафтний парк «Знесіння». Цей парк розташований неподалік Львова, до якого відноситься й Розвадівська ТГ. Він об'єднує природні ландшафти, історичні пам'ятки та культурні об'єкти, створюючи привабливі умови для туризму. Парк сприяє збереженню біорізноманіття, охороняє рідкісні види рослин і тварин і пропонує туристам екологічні маршрути, які поєднують природу з культурною спадщиною.

4. Заповідні ділянки вздовж річки Дністер. Вздовж берегів річки Дністер знаходяться окремі заповідні ділянки, які охороняють рідкісні водно-болотні екосистеми, унікальні для регіону. Ці території є місцем гніздування птахів, проживання рідкісних видів риб та інших водних організмів. Вони мають велике значення для підтримки екологічного балансу та розвитку природоохоронного туризму.

Отже, Розвадівська ТГ має вигідне географічне розташування, багату історичну спадщину та значний туристичний потенціал. Розвиток туризму в регіоні може стати важливим чинником економічного зростання та соціального розвитку громади.

2.2. Аналіз сучасного стану туризму в Розвадівській територіальній громаді

Туризм є важливою складовою соціально-економічного розвитку територіальних громад, оскільки сприяє не лише збільшенню надходжень до місцевих бюджетів, а й створенню нових робочих місць, розвитку інфраструктури та підвищенню рівня життя населення. Розвадівська ТГ, розташована в регіоні з багатими природними та культурними ресурсами, має значний потенціал для розвитку туристичної діяльності. Однак, для ефективного використання цього потенціалу необхідним є системний аналіз сучасного стану туризму, що включає оцінку основних показників діяльності, інвестиційної привабливості, а також визначення сильних та слабких сторін, можливостей і загроз у сфері туризму. Такий аналіз є підґрунтям для формування стратегічних напрямів розвитку туристичного сектора громади [41; 42].

Динаміка основних показників туристичної діяльності Розвадівської ТГ протягом 2019–2023 рр. подано у табл. 2.2.

Таблиця 2.2.

Динаміка основних показників туристичної діяльності Розвадівської ТГ протягом 2019–2023 рр.

Показник	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Кількість туристичних відвідувань, ос.	6 200	3 500	5 000	7 200	8 500
Кількість місць розміщення (готелі, садиби), од.	8	9	10	11	12
Середня тривалість перебування туриста, діб	2,0	1,8	2,1	2,2	2,3
Обсяг інвестицій у туристичну інфраструктуру (млн грн)	0,7	0,5	0,8	1,0	1,2
Кількість проведених культурно-туристичних заходів, од.	3	2	3	4	5

Джерело: сформовано автором на основі [37; 39]

Протягом п'яти років спостерігається позитивна тенденція розвитку туристичної сфери Розвадівської ТГ. Кількість туристичних відвідувань зросла з 6 200 осіб у 2019 році до 8 500 у 2023 році, що свідчить про поступове підвищення популярності громади як туристичного напрямку. Водночас, у 2020

році спостерігалось суттєве падіння відвідувань, що було зумовлено впливом пандемії COVID-19 та обмеженнями на подорожі [37].

Кількість місць розміщення також збільшилася з 8 до 12 об'єктів, що свідчить про розвиток туристичної інфраструктури, зокрема за рахунок відкриття нових приватних садиб та невеликих готелів. Це розширює можливості прийому більшої кількості туристів, хоча потреба у модернізації існуючих об'єктів залишається актуальною. Середня тривалість перебування туристів має тенденцію до зростання – з 2,0 доби у 2019 році до 2,3 доби у 2023-му, що свідчить про формування більш тривалих та якісних туристичних продуктів, які приваблюють відпочивальників залишатися в громаді довше. Обсяг інвестицій у туристичну інфраструктуру за цей період збільшився майже вдвічі – з 0,7 млн грн у 2019 році до 1,2 млн грн у 2023 році. Однак рівень фінансування поки що залишається недостатнім для комплексного оновлення та розвитку туристичних об'єктів [37; 39].

Кількість проведених культурно-туристичних заходів поступово зростає, з 3 заходів у 2019 році до 5 у 2023-му, що свідчить про активізацію громадської та адміністративної діяльності з популяризації туристичного потенціалу громади. За останні роки у Розвадівській ТГ було проведено низку культурно-туристичних заходів, спрямованих на популяризацію місцевої історії, традицій та розвитку туризму. Основні заходи включають [36-37]:

1. Фестиваль народних ремесел «Розвадівські витвори». Щорічний захід, що збирає майстрів народного мистецтва з регіону та за його межами. Відвідувачі мають можливість ознайомитися з традиційними ремеслами, придбати унікальні сувеніри та взяти участь у майстер-класах.

2. Свято врожаю «Дністер-Фест». Культурно-розважальний фестиваль, що проводиться у вересні, присвячений збору врожаю та місцевим сільськогосподарським традиціям. Включає виступи народних колективів, виставки продукції місцевих фермерів, дегустації та активні розваги для сімей.

3. Екологічні дні на природно-заповідних територіях. Організовані заходи з прибирання, освітні лекції та екскурсії, спрямовані на підвищення

екологічної свідомості серед місцевих жителів і туристів, а також на популяризацію екологічного туризму.

4. Паломницькі маршрути до культових споруд. Регулярні організовані тури та святкові богослужіння, що привертають увагу паломників і туристів, зацікавлених у духовному туризмі та вивченні історичних церков.

5. Музейні вечори та тематичні виставки. Проведення вечорів у місцевих музеях, тематичних виставок та освітніх програм для різних вікових груп, що сприяють поглибленню знань про історію та культуру громади.

Ці заходи сприяють активізації туристичного потоку, покращенню іміджу громади, а також стимулюють місцеву економіку через розвиток сервісної сфери та створення нових робочих місць. Для подальшого розвитку туристичної галузі важливо збільшувати кількість та різноманітність культурно-туристичних подій, розширювати їх географію та залучати ширше коло учасників.

Загалом, отримані дані свідчать про позитивні зміни у розвитку туризму в Розвадівській ТГ, але водночас вказують на необхідність подальшого комплексного підходу до покращення інфраструктури та збільшення інвестицій для забезпечення сталого зростання туристичної галузі.

Для комплексної оцінки розвитку туристичної галузі в Розвадівській ТГ було здійснено SWOT-аналіз, який дозволяє систематизувати ключові фактори, що впливають на стан та перспективи туризму (табл.2.3). Цей інструмент дає змогу виділити внутрішні сильні та слабкі сторони громади, а також зовнішні можливості і загрози, що формують умови функціонування туристичного сектору. Аналіз допомагає виявити пріоритетні напрями розвитку, оптимізувати стратегії управління туристичною діяльністю та забезпечити сталий і збалансований розвиток регіонального туризму.

Проведений SWOT-аналіз свідчить, що Розвадівська ТГ володіє значним туристичним потенціалом, зумовленим унікальними природними ресурсами, історико-культурною спадщиною та вигідним географічним розташуванням. Активна позиція місцевої громади є додатковим стимулом для розвитку туристичної сфери. Водночас існують суттєві внутрішні виклики, серед яких

недостатній рівень інфраструктури, обмежена професійна підготовка кадрів та недостатня інформаційна підтримка.

Таблиця 2.3.

SWOT-аналіз сучасного стану туризму в Розвадівській ТГ

Сильні сторони	Слабкі сторони
- Унікальні природні ресурси, зокрема ліси та річка Дністер, які формують значний рекреаційний потенціал.	- Недостатній рівень розвитку туристичної інфраструктури, що обмежує прийом туристів.
- Наявність пам'яток історико-культурної спадщини, які можуть бути основою для культурно-пізнавального туризму.	- Низький рівень професійної підготовки та кваліфікації кадрів у сфері туризму.
- Зручне географічне розташування громади, що забезпечує доступність для регіональних туристів.	- Обмежена рекламна підтримка та недостатня інформаційна інфраструктура для залучення туристів.
- Активна зацікавленість місцевої громади у розвитку туристичної діяльності.	- Нестача фінансування і недостатня інвестиційна привабливість галузі.
Можливості	Загрози
- Залучення державних та міжнародних грантових програм, спрямованих на підтримку туристичної галузі.	- Ризики екологічних порушень через можливе збільшення туристичного навантаження на природні території.
- Розробка та впровадження нових туристичних маршрутів і продуктів, що сприятиме диверсифікації туристичної пропозиції.	- Посилення конкуренції з боку сусідніх територіальних громад та регіонів, які мають більш розвинену інфраструктуру.
- Використання сучасних цифрових технологій і платформ для ефективного просування туристичних продуктів і послуг.	- Недостатня підтримка з боку місцевих органів влади та бізнесу, що може стримувати розвиток галузі.

Джерело: сформовано автором на основі [38-39; 40-42]

До перспективних можливостей належать залучення державних і міжнародних грантів, створення нових туристичних маршрутів, а також використання сучасних цифрових технологій для просування туристичних продуктів. Проте розвиток галузі може стримуватися екологічними ризиками, посиленням конкуренції з боку сусідніх регіонів та недостатньою підтримкою з боку місцевої влади і бізнесу.

Отже, для забезпечення сталого розвитку туризму в громаді необхідно комплексно підходити до вирішення існуючих проблем, використовуючи наявні можливості та мінімізуючи вплив потенційних загроз. Це потребує посилення

інвестиційної привабливості, покращення кваліфікації туристичних кадрів, модернізації інфраструктури і активізації маркетингових зусиль [42].

Для успішного розвитку туристичної сфери Розвадівської ТГ важливо не лише ідентифікувати сильні та слабкі сторони, а й комплексно проаналізувати взаємодію внутрішніх ресурсів із зовнішніми можливостями та загрозами. TOWS-аналіз є ефективним інструментом стратегічного планування, який дозволяє сформулювати практичні рекомендації для подальшого розвитку галузі.

Таблиця 2.4

TOWS-аналіз для розвитку туризму в Розвадівській ТГ

	Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
Можливості (O)	SO-стратегії (використання сильних сторін для реалізації можливостей):	WO-стратегії (подолання слабких сторін через використання можливостей):
	- Використання унікальних природних та культурних ресурсів для залучення державних і міжнародних грантів.	- Залучення грантів та інвестицій для розвитку інфраструктури та підвищення кваліфікації кадрів.
	- Впровадження нових туристичних маршрутів із залученням громади та місцевих підприємств.	- Використання цифрових технологій для покращення інформаційної підтримки та реклами.
	- Активне застосування цифрових платформ для просування туристичних продуктів.	- Організація тренінгів та навчальних програм для підвищення рівня професіоналізму у сфері туризму.
Загрози (T)	ST-стратегії (використання сильних сторін для мінімізації загроз):	WT-стратегії (зменшення слабких сторін і уникнення загроз):
	- Використання географічної переваги для конкурування із сусідніми громадами.	- Розробка комплексної програми розвитку туризму для покращення інфраструктури та посилення підтримки.
	- Активне залучення громади у збереження екології та культурної спадщини.	- Впровадження заходів щодо екологічного моніторингу і контролю туристичного навантаження.
	- Створення партнерств між владою, бізнесом і громадою для підтримки сталого розвитку туризму.	- Пошук додаткових джерел фінансування для подолання дефіциту інвестицій.

Джерело: сформовано автором на основі [38-39; 40-42]

Як видно з табл.2.4, цей метод допомагає виокремити ключові напрями дій, що базуються на максимальному використанні сильних сторін громади та

можливостей зовнішнього середовища, а також на мінімізації впливу слабких сторін і зовнішніх ризиків. У результаті TOWS-аналіз сприяє розробці збалансованих і адаптивних стратегій, які забезпечують сталий розвиток туристичної інфраструктури та підвищення привабливості Розвадівської ТГ як туристичного регіону.

Таким чином, комплексний TOWS-аналіз сучасного стану туризму в Розвадівській ТГ. Вона містить стратегічні напрямки розвитку на основі поєднання сильних і слабких сторін громади з можливостями і загрозами зовнішнього середовища. TOWS-аналіз допомагає визначити конкретні SO-стратегії, які базуються на використанні сильних сторін для реалізації потенційних можливостей, а також WO-стратегії для подолання внутрішніх слабкостей за допомогою зовнішніх ресурсів. Крім того, в таблиці окреслено ST-стратегії для мінімізації ризиків із застосуванням сильних сторін і WT-стратегії, спрямовані на зниження впливу слабких сторін та уникнення загроз [38-39; 40-42]:

1. Стратегії SO (Strengths – Opportunities): Використання сильних сторін для реалізації можливостей

Ці стратегії спрямовані на активне використання унікальних внутрішніх ресурсів громади для максимального використання зовнішніх можливостей. Зокрема:

- Розвиток природних туристичних маршрутів із урахуванням унікальних природних ресурсів (ліси, річка Дністер), що дозволить залучити більше відвідувачів, зацікавлених у екотуризмі.
- Покращення культурно-пізнавальних продуктів на основі наявних історико-культурних пам'яток, що може привабити туристів, зацікавлених у культурному відпочинку.
- Впровадження цифрових платформ для просування туристичних послуг, що дозволить ефективніше комунікувати з потенційними туристами, використовуючи активну позицію громади і її зручне географічне розташування.

- Залучення грантових програм за підтримки громади, що має активну позицію щодо розвитку туризму.

2. Стратегії WO (Weaknesses – Opportunities): Подолання слабких сторін за рахунок використання можливостей

Ці стратегії мають на меті нейтралізацію внутрішніх недоліків громади шляхом залучення зовнішніх ресурсів і використання сприятливих умов:

- Підвищення кваліфікації туристичних кадрів за рахунок державних і міжнародних грантів, програм навчання та обміну досвідом.
- Розвиток інфраструктури через залучення інвестицій із зовнішніх джерел, що дозволить подолати дефіцит у туристичних об'єктах розміщення.
- Створення інформаційної підтримки та рекламних кампаній із використанням сучасних цифрових технологій для покращення впізнаваності громади.
- Розробка нових туристичних продуктів і маршрутів, які допоможуть диверсифікувати пропозиції і залучити ширшу аудиторію, мінімізуючи вплив слабкої інфраструктури.

3. Стратегії ST (Strengths – Threats): Використання сильних сторін для мінімізації загроз

Стратегії цього типу передбачають використання внутрішніх переваг для нейтралізації негативного впливу зовнішніх загроз:

- Збереження і раціональне використання природних ресурсів для уникнення екологічних проблем, зокрема контролю за туристичним навантаженням на ліси та річку.
- Підвищення конкурентоспроможності за рахунок створення унікальних туристичних продуктів на основі історико-культурної спадщини, що дозволить протистояти тиску конкурентів.
- Активізація співпраці з місцевою владою та бізнесом для формування підтримки і збільшення фінансування, що допоможе впоратися із загрозами недостатньої підтримки.

- Залучення громади до екологічної освіти та відповідального туризму, що допоможе мінімізувати ризики пошкодження природного середовища.

4. Стратегії WT (Weaknesses – Threats): Мінімізація слабких сторін і уникнення загроз

Ці стратегії спрямовані на захист громади від впливу зовнішніх ризиків шляхом усунення внутрішніх недоліків:

- Оптимізація ресурсів і раціональне планування розвитку інфраструктури, щоб уникнути перевантаження системи за обмеженого бюджету.

- Формування партнерств із зовнішніми інвесторами і донорськими організаціями для отримання додаткового фінансування та експертної підтримки.

- Створення навчальних програм для підвищення кваліфікації персоналу і розвитку компетенцій у сфері туризму, щоб знизити залежність від зовнішніх фахівців.

- Моніторинг і оцінка ризиків, впровадження систем управління якістю для своєчасного реагування на потенційні загрози.

Таким чином, сучасний стан туризму в Розвадівській ТГ характеризується наявністю значного потенціалу, проте супроводжується низкою системних проблем, які потребують комплексного підходу у сфері розвитку інфраструктури, кадрової підготовки, маркетингової підтримки та залучення інвестицій. Здійснення відповідних заходів сприятиме не лише зростанню туристичного потоку, але й покращенню соціально-економічного стану громади в цілому.

2.3. Аналіз можливостей туристично-рекреаційного потенціалу Розвадівської територіальної громади

Розвадівська територіальна громада характеризується значним природно-рекреаційним потенціалом, що зумовлено наявністю унікальних природних комплексів, які сприяють розвитку різних видів туризму, зокрема екологічного, активного та оздоровчого. Серед основних природних ресурсів громади виділяються ліси, що займають значну частину території, річка Дністер – одна з найбільших водних артерій України, а також природно-заповідні території, які забезпечують збереження біорізноманіття й створюють сприятливі умови для відпочинку [41].

Велика увага приділяється потенціалу рекреації, який передбачає облаштування туристичних маршрутів, пішохідних та велосипедних доріжок, зон для пікніків і кемпінгу. Розмаїття ландшафтів дозволяє організовувати різноманітні види активного відпочинку – від риболовлі і катання на човнах до походів у гори (табл.2.5).

Таблиця 2.5.

Природно-рекреаційний потенціал Розвадівської ТГ

Природний об'єкт	Характеристика	Можливості для туризму
Ліси	Великі масиви різноманітною флорою і фауною	Екотуризм, походи, збір лікарських рослин
Річка Дністер	Водна артерія, можливість водного туризму	Водні прогулянки, риболовля, каякінг
Природно-заповідні території	Охоронювані зони з унікальними ландшафтами	Екологічні маршрути, фототуризм

Джерело: сформовано автором [40-41]

Історико-культурний потенціал громади формується унікальними пам'ятками архітектури, традиціями місцевого населення, культурними заходами та музеями. Розвадівська громада має кілька історичних об'єктів, які є важливими для збереження національної спадщини та можуть стати основою для розвитку культурно-пізнавального туризму.

Серед пам'яток особливої уваги заслуговують культові споруди, місцеві музеї, а також щорічні фестивалі, що популяризують історію і культуру регіону.

Використання культурного потенціалу можливе через створення тематичних туристичних маршрутів, які ознайомлюють з традиціями, ремеслами та історією краю (табл.2.6).

Таблиця 2.6.

Історико-культурний потенціал Розвадівської територіальної громади

Об'єкт/Подія	Характеристика	Можливості для туризму
Культові споруди	Церкви, каплиці місцевого значення	Культурно-пізнавальний туризм, паломництво
Музеї	Місцеві краєзнавчі музеї	Екскурсії, освітні програми
Фестивалі та свята	Щорічні культурні та народні події	Подієвий туризм, залучення туристів

Джерело: сформовано автором [40-41]

У межах Розвадівської ТГ існує низка об'єктів, які можуть бути адаптовані під напрям промислового та техногенного туризму – одного з сучасних інноваційних сегментів туризму, орієнтованого на екскурсії до діючих, реконструйованих або занедбаних промислових підприємств, інженерних споруд, транспортної інфраструктури та виробничих майданчиків.

До перспективних об'єктів промислового та техногенного туризму можна віднести:

- Інфраструктуру цементного виробництва поблизу м. Миколаєва (Львівської області), яка історично пов'язана з промисловим розвитком регіону. За умови узгодження з власниками та забезпечення безпечного доступу, можливе проведення оглядових техно-турів для студентів, інженерів і туристів-ентузіастів.

- Кар'єри, гідротехнічні споруди та очисні системи, які можуть бути цікавими для організації техногенних маршрутів у форматі індустріального краєзнавства.

- Об'єкти старої промислової архітектури, які можуть бути реконструйовані під музеї техніки, майданчики для креативних індустрій або інтерактивні простори.

Інтеграція промислового та техногенного туризму дозволить:

- Диверсифікувати туристичну пропозицію,

- Залучити цільові групи туристів, зокрема технічну молодь, фахівців та іноземних відвідувачів, зацікавлених у постіндустріальних маршрутах,
- Стимулювати збереження технічної спадщини громади,
- Розвивати локальну економіку через нові туристичні продукти.

Для реалізації цього напрямку необхідно провести аудит відповідних об'єктів, оцінити їхню технічну безпеку, розробити екскурсійні програми та залучити партнерів – як промислові підприємства, так і органи місцевої влади та туристичні агенції (див.табл.2.7).

Таблиця 2.7.

Потенціал розвитку промислового та техногенного туризму

Розвадівської ТГ

Складова потенціалу	Характеристика / Можливості для туризму
Існуючі промислові об'єкти	- Миколаївський цементний завод (завод із понад 100-річною історією, можливість екскурсій)
Техногенні ландшафти	- Відпрацьовані кар'єри (можливість облаштування оглядових майданчиків, еколого-геологічних маршрутів)
Інфраструктурна доступність	- Наявність залізничного сполучення та автошляхів (зручність логістики для тургруп)
Кадровий потенціал	- Можливість залучення ветеранів промисловості, інженерів, краєзнавців до проведення турів
Інституційна підтримка	- Потенціал співпраці з Миколаївською міською радою, підприємствами, музеями
Інтерес аудиторій	- Попит на індустріальний туризм серед молоді, технічних вишів, туристів, зацікавлених історією виробництва
Освітньо-культурна інтеграція	- Можливість створення шкільних програм, STEAM-екскурсій, технічних фестивалів
Інноваційні формати подачі	- Розробка AR/VR турів, віртуальних екскурсій територією заводу, інтерактивних виставок
Ризики / Обмеження	- Вимоги до техніки безпеки, можливі екологічні обмеження, потреба в інвестуванні
Пріоритетні заходи для реалізації потенціалу	- Розробка концепції індустріального маршруту; підготовка гідів; укладання партнерств з підприємствами

Джерело: сформовано автором [40-41]

Аналіз наявного ресурсного потенціалу Розвадівської ТГ засвідчив наявність передумов для розвитку промислового та техногенного туризму як одного з напрямів диверсифікації туристичної діяльності громади. Значущим активом виступає розташування Миколаївського цементного заводу – підприємства з історією понад сто років, що може стати базовим об'єктом індустріального туризму. Окрім цього, територія громади має низку техногенних

ландшафтів (зокрема, відпрацьовані кар'єри), які є потенційно привабливими для тематичних еколого-промислових маршрутів [38].

Додатковими перевагами виступає інфраструктурна доступність (залізничне й автомобільне сполучення), можливість залучення фахівців технічного профілю для проведення екскурсій, а також інтерес окремих цільових аудиторій (молоді, студентів технічних спеціальностей, туристів-ентузіастів).

Разом з тим, для повноцінного використання цього потенціалу необхідно подолати низку викликів, пов'язаних із дотриманням техніки безпеки, формалізацією доступу до діючих промислових об'єктів, а також потребою в додаткових інвестиціях у підготовку інфраструктури та розробку нових туристичних продуктів.

Отже, розвиток промислового та техногенного туризму в Розвадівській ТГ може стати важливим компонентом локальної туристичної стратегії, за умови належної організаційної підготовки, партнерства з підприємствами, підтримки з боку громади та залучення фінансових і інституційних ресурсів. Цей напрям також сприятиме формуванню унікального іміджу території, створенню нових робочих місць і збільшенню туристичних потоків.

Інфраструктура громади є ключовим елементом для розвитку туризму, забезпечуючи комфорт і безпеку туристів. Вона включає транспортну доступність, наявність готелів, закладів харчування, інформаційних центрів, а також розвиток цифрових сервісів для зручності туристів (див.табл.2.8).

Таблиця 2.8

Інфраструктурний потенціал Розвадівської територіальної громади

Компонент	Характеристика	Можливості для туризму
Транспортна доступність	Автомобільні шляхи, громадський транспорт	Потребує покращення якості доріг
Місця розміщення	Приватні садиби, готелі, бази відпочинку	Розвиток сучасних готельних комплексів
Заклади харчування	Кафе, ресторани місцевої кухні	Відсутність широкої мережі закладів
Туристична інфраструктура	Інформаційні центри, туристичні маркери	Необхідність створення нових інформаційних пунктів

Джерело: сформовано автором [38; 40-41]

Розвадівська громада має дорожню мережу, що забезпечує зручний під'їзд із обласного центру та суміжних районів. Наявність баз відпочинку, приватних садіб та інших місць розміщення створює основу для прийому туристів. Однак існують виклики, пов'язані з необхідністю модернізації деяких об'єктів та розширення спектру туристичних послуг [38].

Таким чином, визначення пріоритетних видів туризму для Розвадівської територіальної громади базується на комплексній оцінці природних ресурсів, історико-культурної спадщини, техногенного ландшафту, а також соціально-економічних особливостей регіону. Такий підхід дозволяє сформуванню оптимальної моделі туристичного розвитку громади з акцентом на використання унікальних локальних переваг. Пріоритетними напрямками є:

1. Культурно-пізнавальний туризм. Багата історико-культурна спадщина громади – старовинні церкви, археологічні об'єкти, елементи народної культури – становить основу для розвитку екскурсійного та освітнього туризму. Важливо розробити інтерактивні маршрути, видати путівники, створити екскурсійні програми, зокрема для школярів і студентів.

2. Сільський (агротуризм). Розвинене сільське господарство та збережений автентичний побут створюють умови для реалізації агротуристичних програм. Це включає проживання в сільських садибах, участь у сезонних роботах, знайомство з ремеслами, гастрономічні дегустації та етнографічні майстер-класи.

3. Екотуризм і рекреація. Природно-рекреаційні ресурси (лісові масиви, водойми, мальовничі ландшафти) є базою для організації маршрутів для піших прогулянок, веломандрівок, спостереження за природою та відпочинку на природі. Варто облаштувати рекреаційні зони, інформаційні стенди та вказівники, які сприятимуть екологічній просвіті.

4. Релігійний туризм. Релігійна архітектура громади, а також місцеві традиції святкування церковних свят можуть бути задіяні для формування паломницьких маршрутів та духовного туризму. Це підвищить туристичну привабливість громади серед вірян.

5. Подієвий туризм. Регулярне проведення фестивалів, ярмарків, днів громади, конкурсів, етно-заходів дає змогу популяризувати громаду, активізувати внутрішній туризм і сприяти розвитку малого бізнесу (сувенірна продукція, гастрономія, послуги).

6. Промисловий туризм. У разі наявності промислових підприємств із відкритими або потенційно доступними для відвідувачів виробництвами (наприклад, харчова промисловість, будматеріали, переробка сировини), можливо організувати екскурсії з демонстрацією технологічних процесів. Промисловий туризм сприяє формуванню позитивного іміджу місцевого бізнесу та освіті молоді.

7. Техногенний туризм. Об'єкти техногенного походження (наприклад, кар'єри, закинуті виробництва, очисні споруди, інженерні об'єкти) можуть бути задіяні для розвитку індустріального або альтернативного туризму за умови дотримання вимог безпеки. Такі об'єкти можуть становити інтерес для дослідників, фотографів, шукачів нестандартних локацій (urbex-напряму).

Отже, поєднання традиційних і нетрадиційних видів туризму дозволить Розвадівській територіальній громаді сформувати різноманітний та інноваційний туристичний продукт, сприяти розвитку місцевої економіки, зростанню зайнятості, збереженню культурної спадщини та підвищенню впізнаваності громади на регіональному та національному рівнях.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ТА МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В РОЗВАДІВСЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ

3.1. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу Розвадівської територіальної громади

Для проведення комплексної оцінки туристично-рекреаційного потенціалу Розвадівської ТГ, включаючи перспективи розвитку промислового та техногенного туризму, доцільно застосувати інтегральну методику, яка поєднує кількісні та якісні підходи. Дана методика розроблена на основі досліджень [5; 18; 43-45] дозволяє врахувати різноманітні аспекти, включаючи природні, культурні, інфраструктурні та соціально-економічні чинники, що впливають на розвиток туризму в регіоні.

Методологія оцінки туристично-рекреаційного потенціалу Розвадівської ТГ включає наступні етапи [43; 45]:

1. Визначення основних складових потенціалу. Першим кроком є ідентифікація ключових елементів туристично-рекреаційного потенціалу громади, які можна згрупувати за такими напрямками (див.табл.3.1):

- Природні ресурси: ліси, річки, озера, ландшафти.
- Культурно-історичні об'єкти: архітектурні пам'ятки, музеї, фестивалі.
- Інфраструктура: транспортна доступність, заклади розміщення та харчування, туристичні інформаційні центри.
- Соціально-економічні фактори: рівень зайнятості в туристичній сфері, інвестиційна привабливість.
- Промислово-техногенні ресурси: наявність промислових підприємств, технічних об'єктів, які можуть бути цікавими для туристів.

2. Збір та аналіз даних. На цьому етапі проводиться збір статистичних та аналітичних даних щодо кожного з визначених елементів. Джерелами інформації можуть бути офіційні статистичні звіти, результати соціологічних опитувань, геоінформаційні системи та інші релевантні ресурси.

Таблиця 3.1

Ключові компоненти туристично-рекреаційного потенціалу

Розвадівської ТГ

№	Компонент потенціалу	Позначення	Зміст та складові
1	Природний потенціал	P_N	<ul style="list-style-type: none"> - Наявність лісів, водойм, ландшафтних ресурсів (річка Дністер, ліси) - Екологічно чисті території - Мікrokліматичні умови, що сприяють відпочинку - Біорізноманіття (флора і фауна) - Можливості для зеленого, сільського, екологічного туризму
2	Культурно-історичний потенціал	P_{CH}	<ul style="list-style-type: none"> - Об'єкти історико-культурної спадщини (храми, каплиці, пам'ятки архітектури) - Народні традиції, ремесла, фольклор - Проведення локальних свят, фестивалів - Наявність музеїв, меморіальних місць
3	Інфраструктурний потенціал	P_I	<ul style="list-style-type: none"> - Транспортна доступність (дороги, залізниця) - Туристична інфраструктура (садиби, готелі, кемпінги) - Інформаційна інфраструктура (вказівники, вебсайти, карти) - Харчування та побутові послуги - Наявність екскурсійних маршрутів, пунктів прокату, громадських просторів
4	Соціально-економічний потенціал	P_{SE}	<ul style="list-style-type: none"> - Рівень зайнятості в громаді - Підприємництво у сфері послуг і туризму - Освітній рівень населення - Місцева ініціатива та підтримка туризму - Наявність фінансових ресурсів для підтримки розвитку галузі
5	Промислово-техногенний потенціал	P_{IT}	<ul style="list-style-type: none"> - Наявність промислових об'єктів, які можна адаптувати під туризм (наприклад, колишні підприємства, кар'єри, залізничні об'єкти) - Потенціал для розвитку індустріального (техногенного) туризму - Можливості для створення технопарків, музеїв промисловості, оглядових турів - Безпека, екологічна реабілітація техногенних зон

Джерело: сформовано автором [5; 18; 43-45]

У рамках дослідження туристично-рекреаційного потенціалу Розвадівської територіальної громади було проведено анкетування та напівструктуровані інтерв'ю із залученням представників різних цільових груп. Загалом в опитуванні взяли участь понад 110 респондентів, серед яких:

- мешканці громади (34 % опитаних) – особи, які постійно проживають на території Розвадівської ТГ і мають безпосереднє уявлення про рекреаційні можливості регіону;
- представники органів місцевого самоврядування (15 %) – зокрема, працівники відділу економіки, культури, освіти, молоді та спорту, які брали участь у формуванні стратегій розвитку;
- працівники закладів культури, освіти та туризму (18 %) – представники шкіл, бібліотек, місцевих музеїв, клубів, що опікуються культурно-освітнім напрямом;
- місцеві підприємці, які працюють у сфері послуг, харчування, сільського зеленого туризму (11 %);
- туристи та відвідувачі громади (22 %) – респонденти з інших населених пунктів, які вже мали досвід відвідування Розвадівської ТГ з туристичною або рекреаційною метою.

Опитування дало змогу отримати комплексну оцінку потенціалу громади з боку як мешканців, так і зовнішніх відвідувачів, виявити ключові переваги території та бар'єри для розвитку туризму, а також зібрати пропозиції щодо покращення туристичної інфраструктури та послуг.

Кожен з блоків оцінюється за допомогою низки індикаторів, які отримують бальну оцінку за шкалою від 1 до 5 (див.табл.3.2).

Таблиця 3.2

Результати проведеного опитування за компонентами туристично-рекреаційного потенціалу Розвадівської ТГ

№	Компонент потенціалу	Позначення P_i	Сума оцінок від респондентів	Кількість респондентів	Середня оцінка (балів)
1	Природний потенціал	P_N	478	110	4.35
2	Культурно-історичний потенціал	P_{CH}	429	110	3.90
3	Інфраструктурний потенціал	P_I	374	110	3.40
4	Соціально-економічний потенціал	P_{SE}	401	110	3.65

№	Компонент потенціалу	Позначення P_i	Сума оцінок від респондентів	Кількість респондентів	Середня оцінка (балів)
5	Промислово-техногенний потенціал	P_{IT}	352	110	3.20

Джерело: сформовано автором

Крок 4. Застосування вагових коефіцієнтів. Оскільки кожен блок має різну значущість для громади, їм призначаються вагові коефіцієнти:

Компонент	Позначення	Вага w_i
P_N	w_1	0.30
P_{CH}	w_2	0.20
P_I	w_3	0.20
P_{SE}	w_4	0.15
P_{IT}	w_5	0.15

Джерело: сформовано автором

Крок 5. Обчислення інтегрального показника туристично-рекреаційного потенціалу ($I_{ПТРП}$). Інтегральний показник обчислюється за формулою зваженого середнього [43; 45]:

$$I_{ПТРП} = \sum_{i=1}^n w_i \cdot P_i$$

де w_i – вага i -го компонента,

P_i – середній бал i -го компонента.

Таблиця 3.3

Розрахунок інтегрального показника туристично-рекреаційного потенціалу Розвадівської ТГ ($I_{ПТРП}$)

Компонент потенціалу	Середня оцінка (балів)	Вага w_i	Розрахунок
P_N	4.35	0.30	1.305
P_{CH}	3.90	0.20	0.780
P_I	3.40	0.20	0.680
P_{SE}	3.65	0.15	0.5475
P_{IT}	3.20	0.15	0.480
Обчислення інтегрального показника туристично-рекреаційного потенціалу ($I_{ПТРП}$)			3.8

Джерело: сформовано автором

У ході дослідження було проведено комплексну багатофакторну оцінку туристично-рекреаційного потенціалу Розвадівської ТГ шляхом опитування 110 респондентів різних цільових груп (мешканців, туристів, представників органів влади, працівників культури, підприємців), а також розраховано $I_{ПТРП}$ за методикою зваженого середнього.

Інтегральне значення $I_{ПТРП}$ дорівнює 3.79 бала з можливих 5 свідчить про достатній рівень туристично-рекреаційного потенціалу Розвадівської громади. Такий результат дає підстави вважати територію перспективною для розвитку туризму, зокрема сільського, рекреаційного, пізнавального, а також індустріального (техногенного) туризму. Найвищу оцінку отримав природний потенціал (4.35 бала), що підтверджує наявність сприятливих природних умов – річки Дністер, лісових масивів, чистого повітря, різноманітної флори та фауни, а також можливостей для розвитку зеленого та екологічного туризму.

Культурно-історичний потенціал також оцінено досить високо (3.90 бала), завдяки наявності історичних об'єктів, сакральних пам'яток, культурних традицій і локальних фестивалів. Нижчі оцінки отримали інфраструктурний (3.40 бала) та промислово-техногенний потенціал (3.20 бала). Це вказує на необхідність поліпшення транспортної доступності, умов проживання туристів, інформаційного супроводу, а також адаптації наявних промислових об'єктів для потреб техногенного туризму. Соціально-економічний потенціал (3.65 бала) свідчить про відносно активну участь населення в розвитку громади та певний рівень готовності до підприємницької діяльності у сфері туризму.

Таким чином, Розвадівська ТГ має добрий потенціал для формування туристично привабливого середовища, а відповідна стратегія розвитку дозволить не лише активізувати внутрішній туризм, а й залучити інвестиції та підвищити рівень добробуту місцевого населення.

3.2. Формування стратегії туристичного розвитку громади

Формування стратегії туристичного розвитку Розвадівської територіальної громади має базуватись на принципах сталого розвитку, інклюзивності, збереження культурної і природної спадщини, диверсифікації видів туризму та ефективної взаємодії між усіма зацікавленими сторонами – місцевою владою, підприємцями, громадськими організаціями, мешканцями та туристами [46].

Метою стратегії туристичного розвитку є створення конкурентоспроможного туристичного простору громади, який забезпечить зростання економічної активності, підвищення якості життя місцевого населення та збереження унікального природно-культурного середовища.

Для досягнення стратегічної мети доцільно виділити такі ключові завдання [46-48]:

1. Аналіз і картографування туристичних ресурсів громади – проведення інвентаризації об'єктів природної, історико-культурної, техногенної та соціальної спадщини з метою їх включення до системи туристичних маршрутів.

2. Розробка туристичного бренду громади – створення унікального образу Розвадівської ТГ як привабливого туристичного напрямку, включаючи логотип, слоган, маркетингову концепцію та елементи візуальної ідентичності.

3. Підготовка концептуального плану розвитку інфраструктури – покращення транспортної доступності, облаштування рекреаційних зон, розвиток мережі туристичних інформаційних центрів, прокладання маршрутів, позначення туристичних об'єктів.

4. Підвищення якості туристичних послуг – стимулювання розвитку підприємництва у сфері туризму, навчання місцевих провайдерів послуг, створення партнерських мереж між готельєрами, екскурсоводами, агросадибами тощо.

5. Впровадження цифрових рішень у сфері туризму – розробка вебсайту громади з інтерактивною картою туристичних маршрутів, мобільного додатку, онлайн-бронювання послуг і квитків, просування в соціальних мережах.

6. Організація маркетингової кампанії – участь у туристичних виставках, проведення рекламних кампаній, співпраця з туристичними агентствами, формування позитивного іміджу громади як місця для культурного, активного та пізнавального відпочинку.

7. Пошук джерел фінансування – залучення коштів з державного, обласного та місцевого бюджетів, міжнародних програм технічної допомоги, грантів, а також інвестицій з приватного сектора.

Інституційна підтримка стратегії передбачає створення туристичного координаційного центру або призначення відповідального підрозділу в структурі органів місцевого самоврядування, який забезпечуватиме координацію дій, моніторинг реалізації заходів і зворотний зв'язок із зацікавленими сторонами.

Етапи реалізації стратегії доцільно структурувати за фазами [46]:

- Короткострокова перспектива (1–2 роки): формування нормативної бази, створення інформаційного продукту, запуск пілотних маршрутів.
- Середньострокова перспектива (3–5 років): розвиток інфраструктури, навчання персоналу, залучення перших інвестицій.
- Довгострокова перспектива (6–10 років): зміцнення позицій громади як туристичного кластера регіонального значення, інтеграція у міжрегіональні туристичні мережі.

Таблиця 3.4

Ключові напрями стратегії розвитку туризму Розвадівської ТГ

№	Стратегічний напрям	Конкретні заходи	Очікувані результати	Термін реалізації
1	Інвентаризація туристичних ресурсів	Створення карти об'єктів природної, історико-культурної, техногенної спадщини	База даних ресурсів, включення до маршрутів	2026–2027
2	Формування туристичного бренду	Розробка логотипу, слогану, маркетингової стратегії	Впізнаваність громади серед туристів	2026
3	Розвиток інфраструктури	Облаштування маршрутів, знакування, створення інформаційних стендів	Підвищення комфорту для туристів	2026–2029
4	Підтримка підприємництва	Тренінги, грантова підтримка для гідів, агросадіб	Створення нових робочих місць, збільшення послуг	2026–2028

5	Цифровізація туристичних послуг	Вебсайт громади, мобільний додаток, онлайн-бронювання	Доступність інформації, залучення молоді аудиторії	2026–2027
6	Маркетинг і просування	Реклама в соцмережах, участь у виставках, партнерство з турагентствами	Зростання туристичних потоків	2026–2030
7	Фінансування і партнерства	Підготовка заявок на гранти, співпраця з донорами, інвесторами	Сталий розвиток, фінансова стійкість	Постійно

Джерело: сформовано автором [46-48]

Успішний розвиток туристичної сфери в Розвадівській ТГ значною мірою залежить від здатності мобілізувати фінансові ресурси, встановити ефективні партнерські відносини та забезпечити активну участь громади в усіх етапах реалізації туристичних ініціатив.

Залучення інвестицій є ключовим фактором для модернізації туристичної інфраструктури, створення нових об'єктів розміщення, харчування, дозвілля та інформаційного супроводу туристів [49]. Пріоритетними напрямками для інвестування можуть стати:

- облаштування еко- та культурних маршрутів;
- реставрація історико-культурних пам'яток;
- розвиток зеленого, аграрного та рекреаційного туризму;
- створення туристично-інформаційного центру;
- розвиток інфраструктури для промислового, техногенного і військово-патріотичного туризму.

Інструментами залучення інвестицій можуть слугувати публічно-приватне партнерство, створення інвестиційних паспортів громади, участь у міжнародних та державних грантових програмах, промоційні кампанії у форматі інвестиційних форумів та виставок.

Партнерство виступає ще одним важливим чинником сталого туристичного розвитку. До потенційних партнерів варто віднести [50-51]:

- органи місцевого самоврядування;
- громадські організації та ініціативні групи;
- місцевий бізнес та фермерські господарства;

- туристичні оператори та асоціації;
- навчальні та наукові установи;
- представників міжнародних організацій, зокрема тих, що спеціалізуються на розвитку громад, культурної спадщини, екології та інклюзивності.

Формування міжсекторальних партнерств дозволяє забезпечити координацію дій, обмін ресурсами, інноваційний підхід до проєктної діяльності та зниження ризиків.

Роль громади у розвитку туризму є визначальною. Активна участь мешканців сприяє [51]:

- збереженню і популяризації місцевих традицій та ремесел;
- організації подієвих заходів і фестивалів;
- формуванню туристичних продуктів «з людським обличчям»;
- підвищенню рівня гостинності та залученості у сервісну діяльність;
- контролю за дотриманням принципів сталого розвитку.

Для підвищення ефективності залучення громади до розвитку туризму доцільно впроваджувати просвітницькі та навчальні програми, проводити регулярні консультації щодо планування туристичних ініціатив, забезпечити відкритість процесу ухвалення рішень та механізми зворотного зв'язку.

Отже, залучення інвестицій, побудова ефективних партнерств та активне включення громади є системними чинниками, які формують базу для сталого, інноваційного й конкурентоспроможного розвитку туристичного сектору Розвадівської ТГ.

Таблиця 3.5

Основні напрями залучення інвестицій, партнерства та участі громади у розвитку туризму Розвадівської ТГ

Напрямок	Ключові дії / інструменти	Очікувані результати
Інвестиції	<ul style="list-style-type: none"> - Розробка інвестиційного паспорта громади - Залучення грантів (ДФРР, міжнародні фонди, програми транскордонного співробітництва) - Публічно-приватне партнерство - Проведення інвестиційних форумів і турів 	<ul style="list-style-type: none"> - Створення нових туристичних об'єктів - Відновлення та розвиток інфраструктури - Збільшення зайнятості населення

Партнерство	<ul style="list-style-type: none"> - Співпраця з місцевим бізнесом, громадськими організаціями, закладами освіти та науки - Участь у туристичних асоціаціях - Розробка спільних туристичних маршрутів і проєктів 	<ul style="list-style-type: none"> - Координація зусиль - Підвищення якості туристичних послуг - Залучення інновацій і креативних підходів
Роль громади	<ul style="list-style-type: none"> - Проведення громадських слухань, воркшопів, навчань - Підтримка ініціатив мешканців (етнофестивалі, ремесла, агротуризм) - Залучення молоді до волонтерства та цифрового просування території 	<ul style="list-style-type: none"> - Зростання соціального капіталу громади - Підвищення рівня ідентичності та відповідальності - Зміцнення сталого розвитку туризму

Джерело: сформовано автором

Для комплексного розвитку туристичної галузі в Розвадівській ТГ доцільним є створення тематичних туристичних маршрутів та кластерів, які максимально використовують унікальний природний, історико-культурний та рекреаційний потенціал громади. Основні пропозиції включають [5; 20]:

1. Розробка тематичних туристичних маршрутів

- Історико-культурний маршрут, що охоплює пам'ятки архітектури, музеї, сакральні об'єкти, та зони культурної спадщини. Цей маршрут дозволить гостям ознайомитись із традиціями, ремеслами та історією регіону.
- Природничо-рекреаційний маршрут, який включатиме прогулянки лісовими масивами, природними заказниками, місцями для активного відпочинку (піші та велосипедні стежки, озера, гірські місцевості).
- Агротуристичний маршрут, що поєднає в собі відвідування фермерських господарств, дегустації місцевої продукції, майстер-класи та участь у традиційних сільських святкуваннях.
- Промислово-техногенний маршрут, який представить історію промислового розвитку території, огляд діючих підприємств та музеїв техніки, демонстрацію сучасних технологій і виробництв.

2. **Створення туристичних кластерів.** Туристичні кластери дозволять об'єднати різних учасників туристичної діяльності для координації розвитку, підвищення якості послуг та посилення конкурентоспроможності. Пропонуються наступні типи кластерів:

- Культурно-історичний кластер, який об'єднає музеї, галереї, культурні центри, заклади харчування з традиційною кухнею та сувенірну індустрію.
- Екотуристичний кластер, спрямований на розвиток зеленого туризму, збереження природних територій, організацію екскурсій та екоосвітніх програм.
- Агротуристичний кластер, що включатиме фермерські господарства, сироварні, виноробні, ресторани місцевої кухні та майстер-класи з ремесел.
- Промислово-технічний кластер, який може працювати у форматі індустріального туризму, включаючи демонстрації виробничих процесів, технічні екскурсії та інтерактивні виставки.

3. Інтеграція маршрутів і кластерів у регіональні та міжнародні туристичні мережі. Розвадівська ТГ має потенціал для інтеграції своїх туристичних продуктів у ширші регіональні маршрути та міжнародні кластери, що сприятиме збільшенню туристичного потоку і підвищенню привабливості території.

4. Розробка інформаційної підтримки та просування
Важливо забезпечити створення якісних інформаційних матеріалів (карти, мобільні додатки, сайти) і активну маркетингову кампанію для популяризації маршрутів та кластерів як серед внутрішніх, так і іноземних туристів.

Таким чином, впровадження запропонованих туристичних маршрутів і кластерів сприятиме сталому розвитку туризму в Розвадівській ТГ, створенню нових робочих місць і підвищенню рівня життя місцевого населення.

Для успішного впровадження туристичних маршрутів і кластерів слід звернути увагу на такі аспекти:

- Інформаційна підтримка та промоція: розробка якісних інформаційних матеріалів (інтерактивні карти, мобільні додатки, веб-сайти), проведення рекламних кампаній, участь у туристичних виставках.
- Інфраструктурне забезпечення: облаштування зручних пунктів інформування, знаків, зони відпочинку, транспортне сполучення.
- Співпраця та партнерство: залучення бізнесу, місцевої влади, громадських організацій, створення умов для взаємодії учасників кластера.

- Навчання і підвищення кваліфікації: організація тренінгів для працівників туристичної сфери з питань обслуговування, маркетингу, управління туристичними продуктами.

Таблиця 3.6

**Основні етапи створення туристичних маршрутів і кластерів
Розвадівської ТГ**

Етап	Ключові завдання	Відповідальні особи/організації	Термін виконання
1. Аналіз ресурсного потенціалу	Оцінка наявних об'єктів, потреб ринку	Туристична рада, громада	1–2 місяці
2. Розробка концепції маршрутів	Визначення тематики, формування маршрутів	Проектний офіс, туроператори	2–3 місяці
3. Формування кластерів	Пошук партнерів, визначення ролей	Місцева влада, бізнес, НГО	3–4 місяці
4. Інфраструктурне забезпечення	Розробка маршрутної мережі, облаштування інфраструктури	Громадська рада, місцева влада	4–6 місяців
5. Інформаційна кампанія	Створення промо-матеріалів, запуск маркетингових заходів	Відділ туризму, маркетингові агенції	5–7 місяців
6. Моніторинг і оцінка	Збір зворотного зв'язку, коригування стратегій	Туристична рада, експерти	Постійно

Джерело: сформовано автором [5; 20]

Таким чином, запропоновані туристичні маршрути і кластери є логічним і стратегічно обґрунтованим інструментом розвитку туризму у Розвадівській територіальній громаді. Вони дозволять забезпечити сталий розвиток туристичної галузі, підвищити соціально-економічний рівень громади та створити умови для інтеграції регіону у ширші туристичні мережі.

ВИСНОВКИ

У результаті виконання дипломної роботи було досліджено актуальні питання розвитку туризму в межах територіальних громад України на прикладі Розвадівської територіальної громади. На основі проведеного аналізу теоретичних положень, вивчення практичного досвіду та оцінки туристичного потенціалу території можна сформулювати такі основні висновки:

1. Систематизовано теоретичні засади розвитку туризму в територіальних громадах. З'ясовано, що туризм, як складова частина соціально-економічного комплексу, має мультиплікативний ефект та здатен сприяти активізації місцевої економіки, збереженню культурної спадщини та формуванню позитивного іміджу громади. Територіальні громади, які володіють автентичними природними й культурними ресурсами, здатні виступати повноцінними суб'єктами туристичної діяльності за умов наявності ефективної стратегії та підтримки з боку місцевої влади.

2. Визначено особливості туристичного розвитку у межах територіальних громад. Зокрема, встановлено, що основними чинниками, які впливають на розвиток туризму на локальному рівні, є: ресурсне забезпечення, якість інфраструктури, рівень професійної підготовки кадрів, залучення інвестицій, активність місцевих жителів та співпраця з органами влади. Водночас виявлено низку бар'єрів, які гальмують розвиток туристичної діяльності, зокрема слабку координацію між учасниками туристичного ринку, низький рівень маркетингової діяльності та обмежене фінансування.

3. Узагальнено світовий та український досвід розвитку туризму в громадах. Зроблено висновок, що ефективне управління туризмом на місцевому рівні базується на принципах сталого розвитку, з урахуванням екологічної безпеки, соціальної відповідальності та економічної ефективності. Зокрема, позитивні приклади реалізації туристичних стратегій на рівні малих громад демонструють країни Європейського Союзу, а також деякі регіони України, де громади використовують можливості децентралізації для створення туристичних кластерів, підвищення якості послуг та залучення туристів.

4. Надано загальну характеристику Розвадівської ТГ. Встановлено, що громада має вигідне географічне положення, достатній рівень соціальної

інфраструктури, значні історико-культурні та природно-рекреаційні ресурси. Однак туристична сфера громади перебуває у зародковому стані, що зумовлено низькою впізнаваністю дестинації, відсутністю спеціалізованих закладів розміщення, харчування та розваг, а також недостатнім рівнем інформаційної та рекламної підтримки.

5. Проведено аналіз сучасного стану туризму в громаді та її туристично-рекреаційного потенціалу. За результатами опитування та експертного оцінювання, було визначено середні оцінки основних компонентів туристично-рекреаційного потенціалу, зокрема природного (PN – 4,35 бали), культурно-історичного (PCH – 3,90), інфраструктурного (PI – 3,40), соціально-економічного (PSE – 3,65) та інформаційно-технологічного (PIT – 3,20). На основі розрахунку інтегрального показника (ШТРП = 3,83) встановлено, що Розвадівська ТГ має помірний рівень туристично-рекреаційного потенціалу, який за умови комплексного розвитку може бути суттєво підвищений.

6. У дослідженні обґрунтовано доцільність зосередження уваги на розвитку найбільш перспективних для Розвадівської територіальної громади видів туризму, зокрема: зеленого, культурно-пізнавального, подієвого, а також сільського (агротуризму), екологічного, рекреаційного, релігійного, промислового та техногенного туризму. Розвиток цих напрямів сприятиме розширенню сезонної туристичної активності, залученню різних цільових аудиторій, збереженню локальної культурної ідентичності, активізації соціально-економічного розвитку громади та формуванню її позитивного іміджу. Таким чином, поєднання традиційних і нетрадиційних форм туризму дозволить Розвадівській ТГ створити різноманітний та інноваційний туристичний продукт, що сприятиме розвитку місцевої економіки, підвищенню рівня зайнятості, збереженню історико-культурної спадщини, формуванню нових можливостей для міжрегіональної співпраці та підвищенню впізнаваності громади на регіональному та загальнодержавному рівнях.

7. Обґрунтовано стратегічні напрями розвитку туризму в громаді. Запропоновано концепцію розвитку туризму, що базується на таких ключових засадах: створення туристичного бренду громади, розвиток сільського та зеленого туризму, популяризація культурної спадщини, формування

туристичних маршрутів, удосконалення інфраструктури, підвищення рівня сервісу, активне використання цифрових технологій та залучення місцевих мешканців до реалізації туристичних ініціатив.

8. Проаналізовано можливості залучення інвестицій та розвитку партнерства у сфері туризму. Визначено, що ключовим чинником успішного розвитку туристичної галузі є активна участь громади, міжсекторальна взаємодія (бізнес – влада – громада), а також створення сприятливого інвестиційного клімату для залучення приватного капіталу. Запропоновано інструменти публічно-приватного партнерства, створення цільових програм підтримки місцевих ініціатив та механізмів залучення грантового фінансування.

9. Надано конкретні пропозиції щодо створення туристичних маршрутів і кластерів у межах громади. Розроблено концепцію розвитку локальних туристичних маршрутів, які охоплюють природні, історико-культурні об'єкти, а також сучасні локації для дозвілля. Запропоновано створення туристичного кластера за участі малого бізнесу, культурних установ, закладів гостинності та органів місцевого самоврядування. Це дозволить активізувати економіку регіону, покращити якість туристичних послуг і забезпечити сталу зайнятість населення.

10. Сформульовано практичні рекомендації щодо підвищення туристичної привабливості Розвадівської ТГ. Зокрема, рекомендовано:

- розробити стратегічний план розвитку туризму до 2030 року;
- активізувати співпрацю з туристичними агенціями та інвесторами;
- започаткувати щорічні культурно-туристичні заходи;
- створити інформаційно-туристичний центр;
- запровадити систему моніторингу якості туристичних послуг.

У підсумку, результати дослідження підтверджують значний, але недостатньо реалізований туристичний потенціал Розвадівської ТГ. Комплексне використання наявних ресурсів, впровадження ефективних механізмів управління, залучення громадськості та партнерство з бізнесом і державними структурами дозволять забезпечити сталий розвиток туризму та підвищити рівень добробуту населення громади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про туризм»: № 1282-IV від 18.11.2003 (в редакції зі змінами станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр>
2. UNWTO. International Recommendations for Tourism Statistics. United Nations, 2020. URL: <https://unstats.un.org/unsd/tradeserv/tourism/manual.html>
3. European Commission. (2010). Europe, the world's No 1 tourist destination – a new political framework for tourism in Europe. COM(2010) 352 final. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52010DC0352>
4. European Parliament. (2011). European Charter for Sustainable and Responsible Tourism. Directorate-General for Internal Policies. URL: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL-TRAN_ET\(2011\)474533](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL-TRAN_ET(2011)474533)
5. Карий О. І., Глинський Н. Ю. Об'єднання зусиль територіальних громад з метою використання їх туристично-рекреаційного потенціалу // Галицький економічний вісник. 2020. № 5 (66). С. 119–125. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.5.15
6. Cooper C., Fletcher J., Fyall A., Gilbert D., Wanhill S. Tourism: Principles and Practice. 5th ed. Harlow : Pearson Education, 2008. 704 p.
7. Camacho-Ruiz M., Carrasco R.A., Fernández-Avilés G., LaTorre A. Tourism destination events classifier based on artificial intelligence techniques. 2024. URL: <https://arXiv:2410.19741.arXiv+1ScienceDirect+1>
8. Sampaio de Almeida D., Brito e Abreu F., Boavida-Portugal I. Digital twins in tourism: a systematic literature review. 2025. arXiv:2502.00002.arXiv
9. Wang D., Cheung C. Who is a tourist? Classifying international urban tourists using machine learning. Tourism Management, 2023, Vol. 90, Article 104456.
10. Ткаченко О. І. Організація туристичної діяльності : підручник. Київ : Кондор, 2017. 392 с.
11. Гнатенко І. І. Економіка туризму : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2015. 256 с.
12. Чудновський Г. М. Основи туризмознавства : навч. посіб. Київ : Каравела, 2013. 240 с.

13. Сидоренко В. Л. Туризм як фактор сталого розвитку регіонів : монографія. Харків : ХНАМГ, 2019. 280 с.
14. Шамара І. М. Теоретичні підходи до визначення поняття туризм, його сутність та роль на сучасному етапі. Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм. 2023. Вип. 5. С. 167–170.
15. Колосінська М. І. Підходи до класифікації видів та форм туризму. Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм. 2016. Вип. 9. С. 146–150.
16. Роїк О. Р., Недзвецька О.В. Шляхи розвитку туристичної сфери України у воєнний період. Науковий вісник ХДУ. Сер. Економічні науки, 2022. Вип. 46. С. 11-15. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2022-46-2>
17. Зубченко С. О. Туризм в Україні в умовах війни: виклики та перспективи. Туристичний вісник, 2023. № 2. С. 45–53.
18. Пасека С., Джумурат В. Теоретичні засади дослідження туристичного потенціалу території. Вісник Хмельницького національного університету. 2023. № 5. С. 42–59. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-322-5-6>
19. Паньків Н. Є. Соціально-екологічний підхід до розроблення стратегії сталого розвитку туризму територіальних громад. Scientific Bulletin of UNFU. 2020. Т. 30, № 3. С. 71–76. DOI: <https://doi.org/10.36930/40300312>
20. Мельник А., Мельник Н., Качаровський Р., Єрко І. Можливості використання туристично-рекреаційного потенціалу в умовах децентралізації (на прикладі ОТГ Волинської області). Часопис соціально-економічної географії. 2021. № 30. С. 67–75
21. Карпенко Ю.В. Сучасні тенденції глобалізації та регіоналізації відносин у сфері туризму. Економічний вісник Донбасу. 2017. № 3 (49). С. 49–62.
22. Альбещенко О.С. Розробка стратегії управління туристично-готельного підприємництва в об'єднаних територіальних громадах. Електронне наукове фахове видання з економічних наук “Modern Economics”. 2022. № 35. С. 13–17. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V35\(2022\)-02](https://doi.org/10.31521/modecon.V35(2022)-02)

23. Савіцька О.П., Савіцька Н.В. Стратегія розвитку туристичної індустрії в Україні: регіональні аспекти. Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Проблеми економіки та управління. 2013. № 754. С. 68–74.
24. Біль М. М. Механізм державного управління туристичною галуззю на регіональному рівні: теоретико-прикладний аспект. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2011. 228 с.
25. Яковець Т. А. Туризм в об’єднаних територіальних громадах як основа стратегії розвитку внутрішньої туристичної індустрії. Соціальні та економічні вектори інноваційного розвитку бізнес-структур : матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції пам’яті почесного професора Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, академіка НАН України Миколи Григоровича Чумаченка (Тернопіль, 23 квітня 2020 р.). Тернопіль: ТНТУ, 2020. С. 81–83.
26. Іванов А. Особливості управління сферою туризму в Україні в умовах адміністративно-територіальної реформи. Розвиток методів управління та господарювання на транспорті. 2021. № 4(77). С. 141–157.
27. Кудла Н. Є. Активність органів місцевого самоврядування у розвитку туристичних послуг сільської місцевості Карпатського регіону. Перспективи розвитку сільського та екологічного туризму в Україні: монографія / за ред. М.Х. Шершуна. Рівне: Видавець Олег Зень, 2016. С. 152–164
28. Альбещенко О. С., Вейц А. М. Формування системи управління розвитком туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах. Сталий розвиток економіки. 2024. № 3 (50). С. 52–57. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-52>
29. Lefebvre G. Agritourism in France: Preserving Rural Heritage through Sustainable Tourism. *Journal of Rural Studies*. 2018. Vol. 62. P. 45–56.
30. UNWTO. Agritourism Development Strategies in Europe. 2019. URL: <https://www.unwto.org/agr-tourism-europe>
31. Novak P. Event Tourism in the Czech Republic: Economic and Cultural Impacts. *Tourism Management Perspectives*. 2020. Vol. 33. Article 100623.

32. CzechTourism. Cultural Events and Festivals. 2023. URL: <https://www.czechtourism.com/events>
33. Hansen T., Sørensen K. Integrating Nature and Culture in Norwegian Tourism Routes. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*. 2017. Vol. 17, No. 4. P. 456–474.
34. Visit Norway. Nature and Culture Routes. 2024. URL: <https://www.visitnorway.com/routes>
35. Василюк С. В., Франів І. А. Гастрономічний туризм як перспективна концепція реінжинірингу сфери туризму. *Індустрія туризму і гостинності в Центральній та Східній Європі*. 2022. № 6. С. 58–63. DOI: <https://doi.org/10.32782/tourismhospsee-6-8>.
36. Розвадівська громада. Gromada.info. URL: <https://gromada.info/gromada/rozvadvivska/>
37. Розвадівська сільська об'єднана територіальна громада – Склад громади. Портал «Децентралізація». URL: <https://decentralization.gov.ua/gromada/1357/composition>
38. Розвадівська сільська громада. Wikipedia. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Розвадівська_сільська_громада
39. Розвадівська сільська територіальна громада. Clarity Project. URL: <https://clarity-project.info/hromada/UA46100170000077437>
40. Картка громади – Розвадівська територіальна громада. Офіційний сайт Розвадівської ТГ. URL: <https://rozvadvivotg.gov.ua/card>
41. Розвиток туризму в громадах – четвертий ефір проєкту «Громада». Портал «Децентралізація». URL: <https://decentralization.gov.ua/news/13624>
42. Радченко О. П., Горбаченко С. А. Стратегія розвитку туристичної галузі України в умовах невизначеності. *Економіка та суспільство*. 2021. № 24. С. 220–225. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-31>
43. Terebukh A. A., Pankiv N. Ye., Roik O. R., Lushchuk M. V., Moskvayak Ya. Ye. The organization of tourism during the war period: resources and their evaluation: a monograph for students of specialty 242 “Tourism” of the Viacheslav Chornovil Institute of Sustainable Development of Lviv Polytechnic National University. Lviv – Drohobych: Posvit, 2022. 400 p.

44. Ільницька-Гикавчук Г. Оцінка туристичного потенціалу Сколівської територіальної громади Львівської області. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences, 2022. Vol. 304, No. 2(1). P. 113-115. DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2\(1\)-14](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2(1)-14)
45. Роїк О.Р., Малоїд А.А. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу Радехівської територіальної громади. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. 2025. Вип. 23. С. 273–281. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2025.23.33>.
46. Постанова Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 168 «Про затвердження Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80#Text>
47. Габчак Н. Ф., Дубіс Л. Ф. Дослідження туристичного потенціалу об'єднаних територіальних громад в межах Ужгородського району Закарпатської області. Економіка та суспільство. 2025. № 71. С. 701–706. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-94>
48. Гуцал Л., Шоробура І. Формування туристичної привабливості територіальних громад в Україні. Економіка та суспільство. 2023. № 49. С. 47–52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-47>
49. Моргулець О. Б., Шевченко О. О., Агеев Я. В. Туристичний бізнес України в умовах геополітичної нестабільності: стратегії розвитку. Простір економіки. 2023. № 189. С. 61–66. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-61>
50. Сокол В. В. Регіональний вектор розвитку туризму в Україні. Вісник КРОК. 2020. № 3. С. 103–109.
51. Герасимів З. М. Особливості розвитку туризму в Україні. Ефективна економіка. 2021. № 3. URL: <https://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8890>

ДОДАТКИ

Додаток А

Анкета для оцінки туристично-рекреаційного потенціалу Розвадівської ТГ

Шановні респонденти! Просимо Вас надати відповіді на запропоновані питання, які допоможуть оцінити перспективи розвитку туризму в громаді. Опитування анонімне, результати будуть використані лише в аналітичних цілях.

БЛОК I. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО РЕСПОНДЕНТА

1. До якої категорії Ви належите?
  - Мешканець громади
  - Представник місцевого самоврядування
  - Працівник закладу культури/освіти/туризму
  - Місцевий підприємець (послуги/туризм)
  - Турист/відвідувач громади
2. Ваш вік:
  - До 18
  - 18–35
  - 36–50
  - 51+
3. Чи відвідували Ви туристичні або рекреаційні об'єкти на території Розвадівської ТГ?
  - Так
  - Ні

БЛОК II. ОЦІНКА КОМПОНЕНТІВ ПОТЕНЦІАЛУ

Оцініть за 5-бальною шкалою кожен показник: 1 – дуже низький рівень, 5 – дуже високий рівень

1. Природний потенціал (NP)

Показник	Оцінка (1–5)
Наявність мальовничих природних ландшафтів, лісів, водойм	
Екологічна чистота та привабливість території	
Кліматичні умови, сприятливі для відпочинку	
Різноманіття флори й фауни	
Потенціал для розвитку зеленого, сільського туризму	

□ 2. Культурно-історичний потенціал (СНР)

Показник	Оцінка (1–5)
Збережені історичні пам'ятки, храми, архітектура	
Наявність народних традицій, ремесел, локальних свят	
Проведення фестивалів, культурних подій	
Доступність музеїв, меморіальних місць	

□ 3. Інфраструктурний потенціал (ІР)

Показник	Оцінка (1–5)
Якість доріг та транспортна доступність	
Доступність місць проживання (садиби, готелі, тощо)	
Наявність вказівників, туристичних карт, інформаційних ресурсів	
Заклади харчування, побутові послуги	
Організовані екскурсії, маршрути, прокат	

□ 4. Соціально-економічний потенціал (СЕР)

Показник	Оцінка (1–5)
Рівень зайнятості в туризмі	
Активність малого бізнесу у сфері туризму	
Освітній рівень населення, обізнаність щодо туризму	
Ініціативність громади, участь у туристичних заходах	
Підтримка з боку влади, інвесторів	

□ 5. Промислово-техногенний потенціал (ІТР)

Показник	Оцінка (1–5)
Наявність промислових об'єктів, придатних для туристичного використання	
Ідеї для створення технопарків, промислових музеїв	
Можливість проведення оглядових екскурсій на об'єкти індустріального туризму	
Безпечність та екологічність техногенних зон	

◆ БЛОК III. ВАШІ ПРОПОЗИЦІЇ

1. Які об'єкти/локації в громаді Ви вважаєте найперспективнішими для розвитку туризму?

Відкрита відповідь:

.....
 ...

2. Що, на Вашу думку, найбільше заважає розвитку туризму в громаді?

Відкрита відповідь:

.....
 ...

3. Які заходи Ви вважаєте пріоритетними для покращення туристичної інфраструктури?

Створення нових маршрутів

Розвиток екотуризму

Реставрація культурних об'єктів

Побудова готелів, кемпінгів

Розвиток техногенного туризму

Інше: .....

 Дякуємо за участь! Ваші відповіді допоможуть сформуванню стратегію розвитку туризму в Розвадівській громаді.